

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n
toimintakertomus ja
tilinpäätös 2020

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	1
IFRS-tilinpäätös	
Tuloslaskelma	10
Tase	11
Rahavirtalaskelma	12
Oman pääoman muutoslaskelma	13
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	15
Riskienhallinnan periaatteet	28
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	36
Allekirjoitukset	50
Tilintarkastuskertomus	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on osa OP Ryhmää, ja sen rooli on yhdessä OP Yrityspankki Oyj:n kanssa vastata OP:n varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. OPA vastaa ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. OPAlla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa, vaan osuuspankit hoitavat asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti.

Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA joko merkitsee väliluottoa ottaneiden pankkien taseista tai on ostanut OP Ryhmän jäsenpankeilta.

Vuonna 2020 OPAn väliluotot ja luottokanta kasvoivat 15 326 miljoonaan euroon (14 335)*.

OPA laski liikkeeseen tammikuussa 8,25 vuoden mittaisen kansainvälisille pääomamarkkinoille suunnatun kiinteäkorkoisen kiinteistövakuudellisen 1 miljardin euron suuruisen joukkovelkakirjalainan, josta väliluottoina välitettiin huhtikuussa 984 miljoonaa euroa 77 osuuspankille. Helmikuussa toteutettiin uusi väliluottomallin laajennus vuoden 2019 helmikuussa liikkeeseen laskettuun joukkovelkakirjalainaan, joka erääntyy 2029. Laajennuksessa 7 osuuspankkia haki OPAn väliluottoa yhteensä 185 miljoonalla eurolla.

OPA laski liikkeeseen huhtikuussa 2 vuoden mittaisen vaihtuvakorkoisen kiinteistövakuudellisen 500 miljoonan euron suuruisen joukkovelkakirjalainan, josta välitettiin kesäkuussa väliluottona 100 miljoonaa euroa yhdelle osuuspankille. Lisäksi OPA laski liikkeeseen huhtikuussa 8 vuoden mittaisen vaihtuvakorkoisen kiinteistövakuudellisen 300 miljoonan euron suuruisen joukkovelkakirjalainan, joka välitettiin kokonaan väliluottoina viidelle osuuspankille. Huhtikuun joukkovelkakirjalainat toteutettiin OP Ryhmän sisäisinä liikkeeseenlaskuina.

Marraskuussa OPA laski liikkeeseen 10 vuoden mittaisen kansainvälisille pääomamarkkinoille suunnatun kiinteäkorkoisen kiinteistövakuudellisen 1,25 miljardin euron suuruisen joukkovelkakirjalainan, josta väliluottoina välitettiin marraskuussa 1,25 miljardia euroa 61 osuuspankille.

Joulukuun lopussa OPAn väliluottoja oli 122 osuuspankilla yhteensä 10 790 miljoonalla eurolla (8 706).

Keskinäinen vastuu

Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP Osuuskunta), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhdessä omistavat yli puolet. Yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. OP Osuuskunnan jäseniä olivat 31.12.2020 yhteensä 137 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, ja OP-Korttityhtiö Oyj. Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Yhteenliittymään kuuluvat yritykset ovat lain mukaan keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin. Yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta on velvollinen suorittamaan tarvittaessa tukitoimena jäsenpankille määrän, joka on tarpeen jäsenpankin selvitystilan estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenpankin niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenpankin varoista.

Jäsenpankki on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenpankille tukitoimena taikka toisen jäsenpankin velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenpankilta. Jäsenpankilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenpankin vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenpankin puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenpankkien kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjan haltijalla on lain kiinnitysluottopankkitoiminnasta 25 §:n mukaisesti OPAn selvitystilan tai konkurssin estämättä oikeus saada suoritus koko joukkovelkakirjalainan laina-ajalta sopimusehtojen mukaisesti joukkovelkakirjalainan vakuudeksi merkityistä varoista ennen muita saatavia.

*) Suluissa on vertailuluku vuodelta 2019. Tuloslaskelma- ja muiden kertymätyyppisten lukujen osalta vertailuna on tammi-joulukuun 2019 luku. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten lukujen osalta vertailuna on edellisen tilinpäätöksen (31.12.2019) luku.

Tuloskehitys

OPAn keskeiset tuloserät kehittyivät vuonna 2020 seuraavasti:

Tuhat euroa	1-12/2020	1-12/2019
Tuotot		
Korkokate	48 470	61 521
Nettopalkkiotuotot	-32 411	-40 055
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	1
Liiketoiminnan muut tuotot	1	1
Yhteensä	16 061	21 468
Kulut		
Henkilöstökulut	467	399
Poistot ja arvonalentumiset	0	123
Liiketoiminnan muut kulut	5 972	5 865
Yhteensä	6 439	6 387
Saamisten arvonalentumiset	-1 646	-217
Tulos ennen veroja	7 975	14 865

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 1,6 miljoonaan euroon (0,2). Asiakkaat hakivat aktiivisesti luottoihin lyhennysvapaita koronakriisin johdosta, mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien muutosten kanssa kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrää kasvatti myös maaliskuussa käyttöön otettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä.

Yhtiön taloudellinen asema säilyi katsauskaudella vakaana. Koko vuoden tulos ennen veroja oli 7 975 tuhatta euroa (14 865).

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

OPAn taseen loppusumma oli vuoden lopussa 16 006 miljoonaa euroa (15 097). Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Milj. euroa	31.12.2020	31.12.2019
Tase	16 006	15 097
Saamiset asiakkailta	4 536	5 629
Saamiset luottolaitoksilta	11 009	9 145
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 095	12 136
Velat luottolaitoksille	1 500	2 516
Oma pääoma	371	377
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	0	0

Pankin väliluotot ja luottokanta kasvoivat tammi-joulukuussa 15 326 miljoonaan euroon (14 335). Kotitalouksien osuus luottokannasta oli joulukuun lopussa 99,9 prosenttia (99,9) ja yhteisöasiakkaiden 0,1 prosenttia (0,1). OPAn ongelmasaamiset olivat vuoden lopussa 298 miljoonaa euroa (233).

Yleiseen liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 14 095 miljoonaa euroa (12 136). Joukkovelkakirjalainojen lisäksi OPA rahoitti toimintaansa OP Yrityspankki Oyj:stä nostetuilla rahoitusluotoilla. Katsauskauden lopussa rahoitusluottojen määrä oli 1 500 miljoonaa euroa (2 516).

OPA on suojannut luottosalkkunsu karkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien luottojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjalainojen kiinteät korot lyhyisiin markkinakorkoihin. OPAn korkojohdannaisportfolio oli yhteensä 17 953 miljoonaa euroa (17 244). Kaikki johdannaispöimukset on solmittu suojaustarkoituksessa ja niiden vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus on laskettu EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) mukaisesti. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus lasketaan käyttämällä luottoriskin sisäisten luokitusten menetelmää. Operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OPAn ydinvakavaraisuus (CET1) oli joulukuun lopussa 61,8 (69,8) prosenttia. Lakisääteinen minimi ydinvakavaraisuudelle (CET1) on 4,5 prosenttia ja vakavaraisuussuhteelle 8 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan ydinvakavaraisuudelle 7 prosenttiin ja vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin.

Finanssivalvonta on asettanut asuntolainoille 15 prosentin riskipainoalarajan 1.1.2021 asti. Tällä lattiolla varauduttiin Finanssivalvonnan mukaan kotitalouksien velkaantuneisuuteen liittyvään järjestelmäriskiin. Riskipainoalaraja kohdistui OP Ryhmän tasolle.

Omat varat ja vakavaraisuus, teur	31.12.2020	31.12.2019
Oma pääoma	371 093	376 616
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	371 093	377 616
Eläkevastuun ylikate	-56	-69
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-6 381	-11 892
Arvon alentumiset – odotetut tappiot alijäämä	-3 448	-5 589
Ydinpääoma (CET1)	361 208	359 066
Ensisijainen pääoma (T1)	361 208	359 066
Toissijainen pääoma (T2)		
Omat varat yhteensä	361 208	359 066
Kokonaisriski		
Luotto- ja vastapuoliriski	550 145	476 138
Operatiivinen riski	34 748	38 237
Yhteensä	584 893	514 375
Suhdeluvut, %		
Ydinpääomien (CET1) vakavaraisuussuhde	61,8	69,8
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	61,8	69,8
Vakavaraisuussuhde	61,8	69,8
Pääomavaatimus		
Omat varat	361 208	359 066
Pääomavaatimus	61 414	54 012
Puskuri pääomavaatimukseen	299 794	305 055

Maaliskuussa 2020 otettiin käyttöön uusi maksukyvyttömyyden määritelmä, joka kasvatti maksukyvyttömyiden sopimusten määrää. Tämä heikensi vakavaraisuutta ja kasvatti tilinpäätöksen odotettavissa olevia luottotappioita (ECL).

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$$\frac{\text{Ydinpääoma}}{\text{Kokonaisriski}}$$

Ensisijaisen lisäpääoman (Tier1) vakavaraisuussuhde, %

$$\frac{\text{Ensisijainen lisäpääoma (Tier1)}}{\text{Kokonaisriski}}$$

Vakavaraisuussuhde, %

$$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski}}$$

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2020	2019	2018
Oman pääoman tuotto (ROE), %	1,7	3,2	3,4
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,04	0,08	0,09
Omavaraisuusaste, %	2,32	2,46	2,68
Kulujen suhde tuottoihin, %	40	30	27

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskukaavat

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) uudet ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla ja ne vastaavat sisällöltään aikaisemmin esitettyjä tunnuslukuja.

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot}^*}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot}^*}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Kulujen suhde tuottoihin, %

$$\frac{\text{Henkilöstökulut + Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + Nettopalkkiotuotot + Sijoitustoiminnan nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot}} \times 100$$

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön hallitus vahvistaa vuosittain ryhmän ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa sekä riskinotto- ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön hallituksen linjausten mukaisesti. Lisäksi OPAn hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta

merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta ja taloudellisesta asemasta.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinotto- ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinotto- ja maksuvalmius muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto- ja maksuvalmius mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillista.

Riskinotto- ja maksuvalmius

OPAn riskinotto- ja maksuvalmius säilyi hyvällä tasolla. Vakavaraisuussuhde oli 61,8 prosenttia (69,8). Oman pääoman tuotto oli 1,7 prosenttia (3,2).

OPAn vakavaraisuutta ei pyritä turvaamaan voittovaroja kerryttämällä, vaan OP Osuuskunta turvaa OPAn vakavaraisuuden.

Luottoriskiasema

OPAn luottokanta oli tilikauden lopussa 4 536 miljoonaa euroa (5 629). Luottokannan laatu on hyvä. Ongelmasaamisten yhteismäärä oli 298 miljoonaa euroa (233). Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä saamisia, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Osuuspankit pyrkivät toiminnallaan aktiivisesti löytämään keinoja asiakkaiden väliaikaisten maksuvaikeuksien ratkaisemiseksi. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

	Terveet lainanhoitojoustot		Järjestämättömät saamiset (netto)		Ongelmasaamiset (netto)	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
Yli 90 pv erääntyneet saamiset			12 216	10 969	12 216	10 969
Todennäköisesti maksamatta jäävät			10 837	2 806	10 837	2 806
Lainanhoitojousto-saamiset	241 864	214 460	33 251	4 729	275 114	219 189
Yhteensä	241 864	214 460	56 304	18 504	298 167	232 964

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan muita riskilliseksi luokiteltuja saamisia. Lainanhoitojoustoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen esimerkiksi myöntämällä 6-12 kuukauden lyhennysvapaa.

Tunnuslukuja	31.12.2020	31.12.2019
Ongelmasaamiset, teur	298 167	232 964
Ongelmasaamiset, % luottokannasta	6,57	4,14
Järjestämättömät saamiset, % luottokannasta	1,24	0,33
Terveet lainanhoitajoustosaamiset, % luottokannasta	5,33	3,81
Terveet lainanhoitajoustosaamiset, % ongelmasaamisista	81,12	92,06
Tappiota koskeva vähennyserä, % ongelmasaamisista	0,80	0,48

Yhtiöllä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi luottolaitoslain asettaman 25 prosentin rajan pankin omista varoista. Luottokannan hajaantuneisuuden ja turvaavien vakuuksien ansiosta OPAn luottoriskiasema on erittäin vakaa.

Markkinariskit ja likviditeettiriski

Markkinariskeihin sisällytetään taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriski, hintariskit ja markkinoiden likviditeettiriski. Yhtiön käyttämät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet sekä käytettävät riskien seurantamenetelmät on määritelty hallituksen vahvistamassa markkinariskien hallinnan toimintaohjeessa.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen muutosten vaikutusta yhtiön tulokseen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. OPA on suojautunut korkoriskiltä koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntolainojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on turvata yhtiön kyky suoriutua maksuvelvoitteista vaarantamatta liiketoiminnan jatkuvuutta, kannattavuutta tai vakavaraisuutta. OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja rakenteellista rahoitusriskiasemaa seurataan säännöllisesti osana yhtiön vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OPAn hallitus seuraa säännöllisesti, että yhtiön korko- ja rahoitusriskiasema säilyy sen asettamien rajojen puitteissa.

Yhtiön korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevista luotoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille joukkovelkakirjalainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksuaika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksuaika. OPAn toiminta on koko tilikauden ajan ollut sekä korkovirta- että juoksuaikatarkastelun osalta lainmukaista.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisesta osaamisesta tai puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä. Operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä. Operatiiviset riskit arvioidaan säännöllisesti ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kokonaisuutena kerran vuodessa.

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Yritysvastuu

OP Ryhmän arvot sekä vastuullisuutta koskevat linjaukset ohjaavat myös OPAn toimintaa.

Yritysvastuu on tiivis osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa. Yritysvastuun toimenpiteissä ryhmä huomioi taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun. OP Ryhmän tavoite yritysvastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP Ryhmä on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on vuodesta 2009 lähtien sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Vuonna 2019 OP Ryhmä allekirjoitti perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

OP Ryhmässä hyväksyttiin lokakuussa 2020 vihreiden katettujen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskua koskeva viitekehys (Green Covered Bond Framework), joka antaa OPAlle valmiudet laskea liikkeeseen Green Covered Bond -joukkovelkakirjalainoja. Viitekehysten mukainen rahoitettava toimiala on energiatehokkaat asuinrakennukset (green buildings). Näiden joukkovelkakirjalainojen pääoma kohdistetaan käyttökohteille, joiden rahoittaminen edistää vähähiilistä infrastruktuuria ja EU:n ympäristötavoitetta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Henkilöstö ja palkitsemisjärjestelmät

OPAn palveluksessa oli katsauskauden lopussa seitsemän henkilöä. Yhtiö ostaa kaikki keskeiset tukipalvelut OP Osuuskunnalta ja sen konserniyhtiöiltä, mikä vähentää pankin oman henkilöstön tarvetta.

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu vuonna 2020 koko henkilöstöä koskevasta tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahosta. Yrityskohtaiset vuosisuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahoston mittareissa. Palkitsemisjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely. Tarkemmat tiedot muuttuvasta palkitsemisesta esitetään OP Ryhmän verkkosivuilla.

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Henkilöstörahasto on työntekijöiden pitkän aikavälin palkitsemismuoto. Yhtiö maksaa henkilöstörahastolle voittopalkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaan. Rahaston jäsen voi nostaa rahasto-osuuksia rahaston säännöissä mainituin perustein.

Hallinto

Hallitus

Hallitus johtaa OPAn toimintaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain mukaan eivät kuulu varsinaiselle yhtiökokoukselle tai toimitusjohtajalle. Hallitus päättää strategiasta ja keskeisistä liiketoimintatavoitteista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallituksen kokoonpano:

Puheenjohtaja	Vesa Aho	Talous- ja rahoitusjohtaja, OP Osuuskunta
Jäsenet	Kaisu Christie	Johtaja, Henkilöasiakasrahoitus ja asumisen palvelut, OP Osuuskunta
	Lauri Iloniemi	Johtaja, Keskuspankki ja tasehallinta, OP Yrityspankki Oyj

OPAn yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kahdeksan jäsentä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä kolme. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan siten, että toimikausi alkaa valinnasta päättäneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy uuden hallituksen valinnan toimittavan yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsen on velvollinen eroamaan viimeistään

65 vuotta täytettyään. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 12.

Toimitusjohtaja

OPAn toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava yhtiön päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

OPAn toimitusjohtajana toimii Sanna Eriksson. Toimitusjohtajan sijaisena toimi 30.6.2020 asti OP Ryhmän Keskuspankin päällikkö Pekka Moisio. Toimitusjohtajan sijaisena toimii 1.7.2020 alkaen OPAn Senior Covered Bonds Manager Tuomas Ruotsalainen.

Erillinen selvitys OPAn hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavissa internetsivuilla www.op.fi.

Tarkastustoiminta

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin vuoden 2020 yhtiökokouksessa 18.3.2020 tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana toimii KHT Tiia Kataja.

Yhtiön sisäisen tarkastuksen hoitaa OP Osuuskunnan Sisäinen tarkastus.

Tulevaisuuden näkymät

Pankin vakavaraisuuden arvioidaan pysyvän vahvana, riskiaseman vakaana ja luottosalkun laadun hyvänä. Tämä mahdollistaa uusien kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskun myös vuonna 2021.

OP Ryhmässä hyväksyttiin lokakuussa 2020 Green Covered Bond Framework, joka antaa OP-Asuntoluottopankille valmiudet laskea liikkeeseen vihreitä katettuja joukkovelkakirjalainoja. Viitekehyksen mukaan rahoitettava toimiala on energiategokkaat asuinrakennukset (green buildings).

Hallituksen esitys voitonjaosta

OP-Asuntoluottopankin oma pääoma 31.12.2020

+ Osakepääoma	60 000 000,00
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	245 000 000,00
+ Tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto	6 381 166,11
+ Edellisten tilikausien tulos	59 711 637,26
Yhteensä	371 092 803,37

Jakokelpoiset varat olivat 311 092 803,37 euroa.

Tilinpäätöksen 31.12.2020 mukaan yhtiön voitonjakokelpoiset varat, joihin sisältyy tilikauden voitto 6 381 166,11 euroa, olivat yhteensä 66 092 803,37 euroa. Yhtiön jakokelpoiset varat olivat yhteensä 311 092 803,37 euroa.

Hallitus esittää, että osinkoa jaetaan 83,31 euroa osakkeelta eli yhteensä 6 380 879,52 euroa ja osingonjaon jälkeen jäljelle jäävä osa 286,59 euroa kirjataan edellisten tilikausien voitto/tappio-tilille. Osingonjaon jälkeen yhtiölle jää voitonjakokelpoisia varoja 59 711 923,85 euroa ja jakokelpoisia varoja yhteensä 304 711 923,85 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TULOSLASKELMA

Euroa	Liitetieto	2020	2019
Korkokate	3	48 469 674,58	61 521 301,09
Nettopalkkiotuotot	4	-32 410 957,49	-40 055 264,68
Sijoitustoiminnan nettotuotot		1 400,00	1 161,70
Liiketoiminnan muut tuotot		829,74	1 251,23
Tuotot yhteensä		16 060 946,83	21 468 449,34
Henkilöstökulut	5	467 485,53	398 967,96
Poistot ja arvonalentumiset	6	0,00	123 209,80
Liiketoiminnan muut kulut	7	5 971 860,26	5 865 115,96
Kulut yhteensä		6 439 345,79	6 387 293,72
Saamisten arvonalentumiset	8	-1 646 311,26	-216 508,34
Tulos ennen veroja		7 975 289,78	14 864 647,28
Tuloverot	9	1 594 123,67	2 973 011,93
Tilikauden tulos		6 381 166,11	11 891 635,35

Tulos/osake (EPS), eur

83,31

155,26

Tilikauden tulos / osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana

LAAJA TULOSLASKELMA

Euroa	2020	2019
Tilikauden tulos	6 381 166,11	11 891 635,35
Erät joita ei siirretä tulosvakuutteiksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-16 821,00	2 976,00
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista eristä	3 364,20	-595,20
Tilikauden laaja tulos yhteensä	6 367 709,31	11 894 016,15

TASE

Euroa	Liitetieto	31.12.2020	31.12.2019
Saamiset luottolaitoksilta	10	11 008 826 679,52	9 144 571 284,81
Johdannaissopimukset	11	431 801 099,80	291 145 623,05
Saamiset asiakkailta	12	4 536 258 872,98	5 628 716 031,15
Sijoitusomaisuus	13	40 000,00	40 000,00
Muut varat	14	28 621 909,98	31 605 316,69
Verosaamiset	15	802 794,72	907 531,62
Varat yhteensä		16 006 351 357,00	15 096 985 787,32
Velat luottolaitoksille	16	1 500 000 000,00	2 516 000 000,00
Johdannaissopimukset	17	14 907 515,27	14 470 032,47
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	18	14 095 016 636,02	12 135 974 026,54
Varaukset ja muut velat	19	25 266 686,27	53 861 323,56
Verovelat	15	67 716,07	64 402,69
Velat yhteensä		15 635 258 553,63	14 720 369 785,26
Oma pääoma			
Omistajien osuus			
Osakepääoma		60 000 000,00	60 000 000,00
Sijoitetun vapaanoman pääoman rahasto		245 000 000,00	245 000 000,00
Kertyneet voittovarot		66 092 803,37	71 616 002,06
Oma pääoma yhteensä	20	371 092 803,37	376 616 002,06
Velat ja oma pääoma yhteensä		16 006 351 357,00	15 096 985 787,32

RAHAVIRTALASKELMA

Tuhat euroa	2020	2019
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	6 381	11 892
Oikaisut kauden tulokseen	9 302	11 999
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-993 478	-558 011
Saamiset luottolaitoksilta	-2 088 262	-1 929 700
Saamiset asiakkailta	1 091 801	1 370 769
Muut varat	2 983	920
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-1 044 611	-377 766
Velat luottolaitoksille	-1 016 000	-380 000
Johdannaissopimukset	-29 541	-6 603
Varaukset ja muut velat	930	8 837
Maksetut tuloverot	-1 483	-3 890
Saadut osingot	1	1
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-2 023 888	-915 776
Investointien rahavirta		
B. Investointien rahavirta yhteensä		
Rahoituksen rahavirrat		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	3 081 772	2 233 893
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-1 270 000	-1 000 000
Osingot ja osuuspääoman korot	-11 891	-12 998
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 799 881	1 220 894
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-224 007	305 118
Rahavarat tilikauden alussa	438 702	133 460
Rahavarat tilikauden lopussa	214 695	438 702
Saadut korot	17 884	34 089
Maksetut korot	6 318	30 660
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	1 649	224
Tuloverot	1 594	2 973
Muut	12	-1
Hintaerojaksotukset	6 046	8 804
Oikaisut yhteensä	9 302	11 999
Rahavarat		
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	214 695	438 702
Yhteensä	214 695	438 702

OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

Tuhat euroa		Osakepääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2020	20	60 000	245 000	71 616	376 616
Tilikauden tulos				6 381	6 381
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				-13	-13
Voitonjako				-11 891	-11 891
Oma pääoma 31.12.2020		60 000	245 000	66 093	371 093
Oma pääoma 1.1.2019	20	60 000	245 000	72 720	377 720
Tilikauden tulos				11 892	11 892
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				2	2
Voitonjako				-12 998	-12 998
Oma pääoma 31.12.2019		60 000	245 000	71 616	376 616

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkokate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Henkilöstökulut
6. Poistot ja arvonalentumiset
7. Liiketoiminnan muut kulut
8. Saamisten arvonalentumiset
9. Tuloverot

Varoja koskevat liitetiedot

10. Saamiset luottolaitoksilta
11. Johdannaissopimukset
12. Saamiset asiakkailta
13. Sijoitusomaisuus
14. Muut varat
15. Verosaamiset

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

16. Velat luottolaitoksille
17. Johdannaissopimukset
18. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
19. Muut velat
20. Oma pääoma

Muut tasetta koskevat liitetiedot

21. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
22. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Vastuositoumuksia ja johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

23. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
24. Johdannaissopimukset

Muut liitetiedot

25. Henkilöstö ja lähipiiri
26. Muuttuva palkitseminen

Riskienhallinnan liitetiedot

27. Varainhankinnan rakenne
28. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
29. Rahoitusriski
30. Rahoitusvarojen ja -velkojen alle vuoden maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
31. Korkoriski
32. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

LIITE 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on kiinnitysluottopankkitoimintaa Suomessa harjoittava luottolaitos.

Yhtiö on osa osuuspankkien yhteenliittymää (OP Ryhmä), jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösperiaatteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi OP Osuuskunta on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita tilinpäätöksen laatimisesta. Osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja talletuspankkien yhteenliittymästä annettujen lakien mukaisesti OP Osuuskunnan hallituksen on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista.

OPAn kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite on Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Jäljennös OPAn tilinpäätöksestä on saatavissa internetsivuilta www.op.fi tai yhtiön toimipisteestä käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPA kuuluu OP Ryhmään, jonka konsernitilinpäätökseen OPAn tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPAn hallitus hyväksyi tilinpäätöstiedotteen julkaistavaksi 10.2.2021 ja hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 10.2.2021.

LAATIMISPERUSTA

OPAn tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2020. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1606/2002 mukaisesti. OPAn liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön vaatimusten mukaiset.

OPA otti käyttöön vuonna 2020 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- OPA otti käyttöön Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeistuksen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta (Ohjeet maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti: EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06). Ohjeistuksella harmonisoidaan eurooppalaisten pankkien käyttämä asiakkaiden maksukyvyttömyyden määritelmä. Siirtymän vaikutukset on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa "Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja esittämisen muutokset".
- Standardeihin IFRS 3, IAS 1 ja IAS 8 tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2020. Muutoksilla ei ollut merkittävää vaikutusta tilinpäätökseen.

OPAn tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta johdannaissopimuksia ja suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa.

Tuloslaskelman ja taseen luvut esitetään euroina ja sentteinä, muut tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kappaleessa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai, jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3)

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Rahoitusvarat- ja velat

Jaksotettu hankintameno

Jaksotettu hankintameno on se määrä, johon rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka on arvostettu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, vähennettynä lyhennyksillä, lisätynä tai vähennettynä alkuperäisen määrän ja erääntyvän määrän välisen erotuksen kertyneillä, efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketuilla jaksotuksilla ja, kun on kyse rahoitusvaroista, oikaistuna tappiota koskevalla vähennyserällä.

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan odotettavissa olevana voimassaoloaikana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräisen kirjanpitoarvon tai rahoitusvelan jaksotetun hankintameno suuruiseksi. Efektiivistä korkoa laskettaessa rahavirrat arvioidaan ottamalla huomioon rahoitusinstrumentin kaikki sopimusehdot ilman odotettavissa olevia luottotappioita ("ECL"). Laskelma sisältää kaikki sellaiset sopimusosapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit. Palkkioita, jotka ovat kiinteä osa rahoitusinstrumentin korkoa, ovat esim. lainan nostoon liittyvät toimisto- ja järjestelypalkkiot, ja ne jaksotetaan rahoitusinstrumentin odotettavissa olevalle juoksuajalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle,

jos se on asianmukaista. Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 -standardin mukaisesti, ja näitä ovat esim. lainan hoitoon liittyvät palkkiot.

Luotot kirjataan OPAn taseeseen silloin kun ne on myönnetty suoraan OPAn taseesta tai kun osuuspankki on myynyt luotot OPALLE markkinahintaan ja luottojen luotto-, korko ja rahoitusriski on siirtynyt OPALLE myynnin yhteydessä. Nämä luotot esitetään tase-erässä Saamiset asiakkailta.

Luotto ei siirry OPAn taseeseen lain kiinnitysluottopankkitoiminnassa (688/2010) mukaisessa ns. väliluottomallissa, jossa OPA laskee liikkeeseen asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja ja myöntää saaduilla varoilla osuuspankeille väliluoton, joka esitetään tase-erässä saamiset luottolaitoksilta. Väliluottomallissa osuuspankin asuntovakuudellisen luoton luotto-, korko-, tai rahoitusriski ei siirry OPALLE, mutta se merkitään OPAn liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

Korkotuotot

Korkotuotot on laskettu soveltamalla efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräiseen kirjanpitoarvoon, paitsi silloin, kun kyseessä ovat:

- a) ostetut tai alun perin myönnetty luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvarat, joiden osalta sovelletaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuon
- b) rahoitusvarat, jotka eivät ole ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja, mutta joista on myöhemmin tullut luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (tai jotka ovat vaiheessa 3). Näiden rahoitusvarojen osalta sovelletaan efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuon (eli nettomääräiseen kirjanpitoarvoon odotettavissa olevan luottotappion vähentämisen jälkeen).

Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvostetaan rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Välittömästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvarasta kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä, jos rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Tämä aiheuttaa tuloslaskelmaan kirjanpidollisen tappion äskettäin myönnettyistä tai äskettäin ostetuista rahoitusvaroista.

Rahoitusvarojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

OPA luokittelee rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat (FVOCI)
- Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat.

Luotot

Luottojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen riippuvat seuraavista tekijöistä:

- a) OPAn liiketoimintamallista rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- b) rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Näiden tekijöiden perusteella OPA luokittelee luotot kolmeen seuraavaan arvostusryhmään:

- 1) Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Erän kirjanpitoarvo sisältää odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän, ja korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä korkotuottoihin.

- 2) Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Lisäksi sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Muutokset käyvässä arvossa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Arvonalentumisvoitot tai -tappiot sekä valuuttakurssivoitot tai -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, siirretään käyvän arvon rahastoon kertynyt voitto tai tappio luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi eräksi sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Efektiiivisen koron menetelmää käyttäen laskettu korko kirjataan korkotuottoihin.
- 3) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja pidetään kaupankäyntitarkoituksessa. tai kun rahoitusvara ei täytä jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien kriteereitä. Voitot ja tappiot kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

Liiketoimintamalli

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, miten OPA hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. OPAssa liiketoimintamallin ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat pelkästään sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä vai sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä sekä rahavirroista, jotka saadaan myymällä rahoitusvara, vai onko kyseessä kaupankäynti. Kaupankäyntiliiketoimintamalliin kuuluvat rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintamallia arvioidessaan OPA ottaa huomioon tulevat toimenpiteet liiketoimintamallin tavoitteen saavuttamiseksi. Arviointiin kuuluu aikaisempi kokemus rahavirtojen keräämisestä, kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille, kuinka riskejä hallitaan ja kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan. Esimerkiksi OPAn asuntoluottoja ja väliluottoja pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

Rahavirtaominaisuudet

Silloin kun OPAn liiketoimintamalli on muu kuin kaupankäynti, OPA arvioi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Perustyyppisessä lainanhoitojärjestelyssä sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua ("SPPI"), jossa koron merkittävimmät osatekijät ovat korvaus rahan aika-arvosta, luottoriskistä, lainanantoon liittyvistä riskeistä ja voittomarginaalista. Valtaosa OPAn rahoitusvaroista vastaa perustyyppisiä lainanantojärjestelyjä.

OPAn kaikki henkilöasiakkaille myönnettyt luotot sisältävät mahdollisuuden ennaikaiseen takaisinmaksuun. Ehdot ovat kuitenkin yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa, koska ennen eräpäivää maksettava määrä vastaa sopimuksen mukaista nimellismäärää ja kertynyttä (mutta maksamatonta) sopimuksen mukaista korkoa, joka voi sisältää lisäkorvauksen sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä.

Silloin kun sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat alttiina esim. osakkeiden hintojen tai lainanottajan taloudellisen tuloksen muutoksille, ei kyseessä ole perustyyppinen lainanantojärjestely, ja tällaiset rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Tyypillisesti tällaisia ovat erilaiset rahastosijoitukset, jotka eivät täytä oman pääoman määritelmää IAS 32:n mukaisesti liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksessä.

Rahoitusvaroihin sisältyviä kytkettyjä johdannaisia ei eroteta pääsopimuksesta, vaan ne huomioidaan sopimukseen perustuvien rahavirtojen kokonaisarvioinnissa.

Jos rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettua liiketoimintamallia muutetaan, voidaan rahoitusvaroja joutua uudelleenluokittelemaan. Uudelleenluokittelua sovelletaan ei-takautuvasti luokittelun muutospäivästä lähtien. Tällaisia muutoksia odotetaan tapahtuvan hyvin harvoin.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat instrumentteja, jotka osoittavat oikeutta osuuteen yhtiön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Tyypillisesti tällaisia ovat osakesijoitukset.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit arvostetaan myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun OPA on tehnyt alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan tietyt kaupankäyntiliiketoimintaan kuulumattomat sijoitukset oman pääoman ehtoisiin instrumentteihin, jotka muutoin

arvostettaisiin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käsitellään siten, että käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tällaisia sijoituksia ovat OPAn strategiset sijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääomaan, joiden nimellisarvo vastaa käypää arvoa. Näiden sijoituksista ei muodostu myyntivoittoja tai tappioita. Osuuspääoman korot kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Maksettavan koron määrä vahvistetaan vuosittain OP Osuuskunnan Osuuskuntakokouksessa.

Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttaminen

Maksusuunnitelman muutoksia tehdään normaaliin asiakassuhteen hoitoon kuuluvana toimenpiteenä, mutta myös tilanteissa, joissa asiakkaan maksukyky on heikentynyt. Heikentyneen maksukyvyn takia annettu myönnytys merkitään lainanhoitajoustopiksi, joka on tyypillisesti lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi. Yleensä näissä tilanteissa lainan sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen tai niihin tehdään muutoin muutoksia, eivätkä ne johda kyseisen lainan taseesta pois kirjaamiseen. Tällöin lasketaan lainan bruttokirjanpitoarvo uudelleen ja kirjataan tehdystä muutoksesta aiheutuva voitto tai tappio tuloslaskelmaan korkokatteeseen. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Jos lainaehtoihin tehtävät muutokset ovat merkittäviä tai laina muutoin neuvotellaan uudelleen, OPA kirjaa alkuperäisen lainan pois taseesta ja kirjaa samalla taseeseen muutetun uuden lainan. Tällöin muutoksen tekemisajankohta on lainan alkuperäinen kirjaamisajankohta, kun muutettuun lainaan sovelletaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia. Tyypillisesti tämä tarkoittaa, että tappiota koskevan vähennyserän määrä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. OPA luokittelee muutoksen syyt ja vakavuusasteet sisäisellä luokituksella, jolla seurataan, onko taseesta pois kirjaamiseen yhteydessä ollut näyttöä siitä, että muutettu laina on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Tällöin se kirjataan alun perin myönnettynä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneena rahoitusvaroihin kuuluvana eränä. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa ongelmalliseen omaisuuserään on tehty huomattava muutos.

Muutoin rahoitusvaroihin kuuluvat erät kirjataan pois taseesta silloin, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai kun OPA siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle ja siirto täyttää taseesta pois kirjaamisen edellytykset.

Arvonalentuminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenuun arvostettavista ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista tase-eristä (muut kuin oman pääoman ehtoiset instrumentit) sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista ja takaussopimuksista. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jokaisena raportointipäivänä, ja ne kuvastavat:

- a) vinoutumatonta ja todennäköisyyksillä painotettua rahamäärää, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulevien vaihtelualue
- b) rahan aika-arvoa ja
- c) järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista.

Sopimusten luokittelu kolmeen arvonalentumisvaiheeseen

Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Eri vaiheet kuvastavat luoton laadun heikkenemistä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

- Vaihe 1: sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL.
- Vaihe 2: sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL.
- Vaihe 3: maksukyvyttömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Lisäksi sopimukset, jotka on alun perin myönnetty arvoltaan alentuneina, ovat aina koko voimassaoloajan odotetun tappion laskennan piirissä (POCI).

Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä

OPA:ssa sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä maksukäyttäytymiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti, kun taas yritysasiakkaissa tarkastellaan asiakaskokonaisuutta. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun asiakkaan takaisinmaksua pidetään epätodennäköisenä, esimerkiksi kun asiakkaalla on julkinen maksuhäiriö tai sille on myönnetty lainanhoitojousto, jossa lainan nykyarvo pienenee enemmän kuin 1 prosenttia. Maksukyvyttömyys laajenee henkilöasiakkaissa maksukyvyttömän velallisen kaikkiin luottovelvoitteisiin, kun merkittävä osa (20 %) henkilöasiakkaan vastuista on maksukyvyttömiä. Lisäksi sopimus on maksukyvyttömän viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää ja sen jälkeinen 6–12 kuukauden koeaika on päättynyt.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178 sekä Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeistukseen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06).

OPA on soveltanut EBA:n ohjeistuksen ns. kaksivaiheista käyttöönottoa, jossa ensimmäisessä vaiheessa muutettiin maksukyvyttömyyden määritelmä vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä, ja toisessa vaiheessa vuoden viimeisellä vuosineljänneksellä kalibroitiin luottoriskiparametrit.

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Lainanhoitojoustoja pidetään laadullisena kriteerinä. Muut laadulliset tekijät koostuvat erilaisista luottoriskin mittareista (esim. kovenanttirikkomuksista), ja ne huomioidaan luokittelumalleissa tai maksukäyttäytymisen luokan arvioinnissa.

OPA on sisällyttänyt suhteellisia ja absoluuttisia kynnsarvoja luottoriskin merkittävän luottoriskin määrällisen lisääntymisen määrittämiseen ottaen huomioon kaikki olennainen ja perusteltavissa oleva informaatio.

Määrällinen muutos arvioidaan koko voimassaoloajan PD-lukujen (PD-käyrä) suhteellisen muutoksen perusteella. Alkuperäinen koko voimassaoloajan PD-käyrä lasketaan luoton myöntöhetkellä huomioiden makroekonomiset tekijät. Seuraavaksi määritellään luonnollinen hyväksyttävä vaihteluväli sille, milloin luottoriskin ei katsota lisääntyneen merkittävästi lainan jäljellä olevan maturiteetin aikana. Tuloksena saadaan ns. kynnsarvokäyrä, johon kunakin raportointipäivänä verrataan senhetkistä jäljellä olevaa koko voimassaoloajan PD-käyrää: jos kynnsarvo ylittyy, luottoriski on kasvanut merkittävästi ja luotosta kirjataan koko luoton juoksuajalle laskettu luottotappio. Tämän suhteellisen muutoksen rajan lisäksi edellytetään, että luottoluokassa on tapahtunut heikennys alkuperäisestä, jotta siirtyminen koko voimassaoloajan ECL-lasketaan ei tapahdu vain ajan kulumisen perusteella. Lisäksi heikoimpiin luottoluokkiin sovelletaan absoluuttista luottoluokan rajaa.

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos sopimukseen perustuvat maksut ovat viivästyneet yli 30 päivää tai luottoon on myönnetty lainanhoitojousto.

OPA seuraa säännöllisesti, miten tehokkaasti edellä mainitut kriteerit havaitsevat luottoriskin merkittävän lisääntymisen ennen kuin sopimukseen perustuvat maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää, ja että sopimukset eivät yleensä siirry arvonalentumisvaiheesta 1 suoraan arvonalentumisvaiheeseen 3, ja tekee suhteellisen muutoksen laskutapaan tarvittavat kalibroinnit.

Laskentamenetelmät

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan pääosin järjestelmäperusteisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä (PD/LGD-menetelmä) sopimuskohtaisesti kaikille henkilöasiakkaiden vastuille.

PD/LGD-menetelmä

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla probability of default (PD) x loss given default (LGD) x exposure at default (EAD) kaikille portfolioille sopimuskohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevasta luottotappioista raportointipäivänä. PD kuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä alla kuvatun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisesti. Maksukyvyttömyyden todennäköisyytenä käytetään OP Ryhmän sisäisissä luotoissa nollaa yhteisvastuullisuudesta johtuen. LGD kuvaa tappio-osuutta maksukyvyttömyyshetkellä, ja siihen vaikuttaa mm. vakuuksien ja erilaisten takauksien määrä ja tyyppi. EAD kuvaa vastuun määrää maksukyvyttömyyshetkellä sisältäen taseessa olevan vastuun (pääoman ja kertyneen koron) sekä odotetun käytön taseen ulkopuolisista eristä maksukyvyttömyyshetkellä.

ECL-laskenta perustuu kolmeen eri skenaarioon. Riskiparametrit PD, LGD ja EAD lasketaan vuosikohtaisesti kussakin skenaariossa. Vuosittaiset ECL-luvut diskontataan raportointipäivään, ja eri skenaarioiden luvuista lasketaan todennäköisyyksillä painotettu ECL. Diskonttaustekijänä käytetään sopimuksen efektiivistä korkoa tai sen arviota. Sopimuksen jäljellä oleva maturiteetti on rajoitettu laskennassa maksimissaan 30 vuoteen.

Sopimuksen koko voimassaoloajan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (lifetime PD) mallit on tehty henkilöasiakkaille. PD-malleihin vaikuttaa keskeisesti sopimuksen luottoluokka, luoton ikä (henkilöasiakkaat) sekä mallin alasegmentti, joka määräytyy henkilöasiakkaille tuotetyypin perusteella. Lisäksi PD-estimaatit ovat riippuvaisia makrotaloudellisista tekijöistä ja niiden ennusteista kussakin skenaariossa.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista: 1) maksukyvyttömyystilasta toipumisen todennäköisyydestä, 2) vakuudellisesta palautusosuudesta ja 3) vakuudettomasta palautusosuudesta. Eri komponenttien arvot riippuvat keskeisesti tuotetyypistä, toimialasta (yritykset), vakuustyyppistä ja ajasta, kuinka kauan sopimus on ollut maksukyvyttömänä. Makrotaloudelliset tekijät ja niiden ennusteet vaikuttavat kahteen ensimmäiseen komponenttiin.

Sopimuksen koko voimassaoloajan vastuu maksukyvyttömyyshetkellä (lifetime EAD) perustuu tuotetyypistä riippuen sopimuksen mukaisiin kassavirtoihin, odotettuun käyttöasteeseen, ennaikaisen takaisinmaksun todennäköisyyteen ja maturiteettimalliin.

OPA päivitti marraskuussa kahden LGD mallin parametrin eli vakuudettoman palautusosuuden sekä toipumisosuuden estimaatteja. Arvonalentumisvaiheen 1 ja 2 toipumisosuutta päivitettiin uuden Q1/2020 käyttöön otetun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisen aineiston perusteella. Arvonalentumisvaiheen 3 vakuudettoman palautusosuuden sekä toipumisosuuden estimaatit muutettiin ajasta riippuvaisiksi siten, että ne laskevat maksukyvyttömyys- tai perintäajan kasvaessa.

OPA päivitti joulukuussa yritysvastuiden lifetime PD mallia mm. uuden Q1/2020 käyttöön otetun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisen aineiston perusteella. Lisäksi tarkennettiin mallin segmentointia ja muutettiin makrotaloudellisiksi selittäviksi tekijöiksi BKT ja reaalikorko (aiemmin BKT ja 12 kk Euribor). Lisäksi joulukuussa on huomioitu henkilöasiakkaiden luottoluokitusmallin kalibroinnin vaikutus uuden Q1/2020 käyttöön otetun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisen aineiston perusteella.

Sopimuksen voimassaoloajan määrittäminen

Sopimuksen voimassaoloaika on velkakirjalainoilla sopimuksen mukainen maturiteetti, joka ottaa huomioon maksusuunnitelman mukaiset lainan lyhennykset. Ennaikaisen takaisinmaksun mallia sovelletaan vakuudellisiin velkakirjalainoihin (pl. maksukyvyttömät), mutta se ei lyhennä sopimuksen maturiteettia vaan huomioidaan osana sopimuksen EAD:tä.

Valmiusluotot (esim. luottokortit) ovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia, ja niille on mallinnettu odotettu maturiteetti. Mallinnettu maturiteetti riippuu tuotetyypistä ja luottoluokasta, ja se on keskimäärin n. 15 vuotta.

Tulevaisuuteen suuntautuva informaatio

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. OP Ryhmän ekonomistit päivittävät makroekonomiset skenaariot neljännesvuosittain, ja ne ovat samoja, joita muutoinkin käytetään OPA:n taloudellisessa vuosisuunnittelussa. Makroekonomiset ennusteet kattavat 5 vuotta, ja ne on ekstrapoloitu 30 vuoteen asti tuotantofunktiota käyttäen. Käytetyt makroekonomiset tekijät ovat: BKT:n kasvu, työttömyysaste,

investointien kasvu, inflaatio, ansiotason muutos ja 12 kk Euribor -korko. Lisäksi asuntojen hintaindeksiä käytetään LGD-malleissa. Käytettäviä skenaarioita on kolme: perus, vahva ja heikko. Skenaarioille on myös arvioitu toteutumisen todennäköisyydet.

Makroekonomisten ennusteiden laatiminen ja niiden heijastaminen tulevaisuuteen aina 30 vuoteen saakka sisältää suuren määrän epävarmuutta, ja siten toteutuneet tulokset voivat merkittävästi poiketa ennustetusta. OPA on analysoinut, että ECL-laskennassa käytettävien riskiparametrien komponenttien ja makroekonomisten tekijöiden muutoksen suhde ei ole lineaarinen. Näin ollen makroekonomiset ennusteet edustavat OPAn parasta näkemystä mahdollisista skenaarioista ja lopputulemista.

Luottoluokitustietoihin pohjautuva malli

Mallissa haetaan ostoerille sekä hankintahetken että raportointihetken luottoluokitukset ja konvertoidaan ne PD-luvuiksi. Ensimmäisessä käytetään ulkoisten luottoluokitusten keskiarvoja, toisissa sisäistä luottoluokitusta, mikäli ulkoisia luokituksia ei ole.

PD:t vastaavat historiallisia toteutuneita maksukyvyttömyyksiä luottoluokitusluokittain kullekin aikavälille luottoluokituksen antohetkestä. Historiadata, johon määritetty vastaavuus pohjautuu, on kattava ja pitkältä aikaväliltä. LGD:t vastaavat myös tutkittuja historiallisia toteutuneita sijoitus-/vakuuslajeittain (senioriteetti, covered bond-status) eikä niitä erikseen arvioida liikkeeseenlaskija- tai sijoituskohtaisesti. Koska ulkoiset luottoluokitukset mittaavat PD:n sijaan kokonaisluottoriskiä (ECL), vaikuttaa niiden tapauksessa LGD ainoastaan ECL:n jakautumiseen PD- ja LGD-komponenttien välillä.

Taseen ulkopuolisten erien arvonalentuminen

OPAn tarjoamiin tuotteisiin voi kuulua taseen ulkopuolinen luottositoumus. Luottositoumusten osalta alkuperäisen kirjaamisen katsotaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia sovellettaessa tapahtuneen päivänä, jona OPasta tulee peruuttamattoman sitoumuksen osapuoli.

Näille erille lasketaan odotettu tappio samoilla periaatteilla kuin luotoille. Samoin luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan samoin perustein. Tällaisille tuotteille mallinnetaan EAD, joka ennustaa vastuiden määrää maksukyvyttömyyshetkellä. Se sisältää sekä käyttöasteen että luottovasta-arvokertoimen. Lisäksi toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille sovelletaan maturiteettimallia. Mallissa huomioidaan tilanteet, joissa OPAlla on sopimukseen perustuva mahdollisuus vaatia takaisinmaksua ja peruuttaa nostamatonta osuutta koskeva sitoumus, mutta se ei rajoita altistumista luottotappioille sopimuksen mukaisena irtisanomisaikana.

Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen

Pääsääntöisesti odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Kun on kyse luottositoumuksista ja takaussopimuksista, tappiota koskeva vähennyserä kirjataan varaukseksi. Niihin tuotteisiin, joihin sisältyy sekä lainasaaminen (ts. rahoitusvaroihin kuuluva erä) että sitoumus nostamattomaan osuuteen (ts. luottositoumus), eikä OPAn ole mahdollista yksilöidä nostamatonta osuutta koskevaan sitoumuksen liittyviä odotettavissa olevia luottotappioita erillään rahoitusvaroja koskevasta komponentista, luottositoumuksen liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan yhdessä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tappiota koskevan vähennyserän kanssa.

Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Lopullisen luottotappion kirjaaminen on taseesta pois kirjaamiseen johtava tapahtuma. Silloin kun rahoitusvaroihin kuuluvaa erää ei voida kohtuudella odottaa saavan perityksi kokonaan tai osaksi, kirjataan lopullinen luottotappio pienentämään suoraan rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräistä kirjanpitoarvoa.

Laina kirjataan pois taseesta, kun vakuudet on realisoitu tai velkajärjestely on päätynyt tai kun perintä on lopetettu. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Rahoitusvelkoja ovat velat luottolaitoksille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

OPAlla ei ole alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Rahoitusvelat (tai rahoitusvelan osa) poistetaan taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa – toisin sanoen, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Nettoutus

Taseessa nettoutetaan sellaiset rahoitusvarat ja -velat, joissa OPAlla on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa, ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin. OPA käyttää johdannaista vain suojaavassa tarkoituksessa. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon. OPA:ssa on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi.

Suojausperiaatteiden mukaisesti OPA:ssa voidaan suojautua korkoriskiltä, soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tehoketkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumenttina käytetään koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennan suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Korkokate.

Euribor-koron laskentaperiaatteet muuttuivat 2019 aikana. Heinäkuussa 2019 Belgian finanssiviranomainen (FSMA) ja Markkinaviranomainen (Markets Authority) myönsivät Euriboriin liittyvän valtuutuksen European Union Benchmark Regulation nojalla. Tämä mahdollisti sen, että markkinaosapuolet voivat jatkaa Euriborin käyttöä 1.1.2020 jälkeen sekä nykyisille että uusille sopimuksille. OPA odottaa, että Euribor tulee pysymään viitekorkona myös tulevaisuudessa eikä

odota muuttavansa suojattavaa riskiä toiseksi viitekoroksi. Näistä syistä OPA ei näe, että viitekorkomuutos suoraan vaikuttaisi käyvän arvon suojauksiin, joissa viitekorkona on Euribor.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuun. Poistot kirjataan kuluksi arvioitun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–6 vuotta.

TYÖSUHDE-ETUJEDET

Eläke-etuudet

OPAn työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa. Työntekijöiden lisäeläketurva on järjestetty OP-Eläkesäätiön kautta.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoiduilta osin ovat maksupohjaisia järjestelyjä. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuuspohjaisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole. Etuuspohjaisen eläkejärjestelyn supistaminen, velvoitteen täyttyminen tai muuttaminen kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellä.

Etuuspohjaiset järjestelyt OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä OP-Eläkesäätiön ja hyväksyttävien vakuutusten järjestelyihin kuuluvien varojen käyvällä arvolla.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuus oikeusyksikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia erä muihin laajan tuloksen eriin ei näitä erä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

Palkitsemisjärjestelmä

OPA:ssa on käytössä lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella siihen kuuluvat henkilöt voivat saada palkitsemista joko pelkästään rahana tai OP Osuuskunnan hallituksen päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota maksetaan ansaintavuoden aikana tehdyistä työsuorituksista. Palkitsemisjärjestelmän arvioitu maksimimäärä lasketaan järjestelmän myöntämishetkellä. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan henkilöstökuluihin ja siirtovelkoihin oikeuden syntymisajanjakson kuluessa.

Saavutettujen tavoitteiden mukaista toteutuneen palkkion määrää tarkistetaan neljännesvuosittain. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdolliset vaikutukset kirjataan henkilöstökuluna tuloslaskelmaan, ja vastaava oikaisu tehdään siirtovelkoihin.

Henkilöstörahas

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahas

TULOVEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosta vaikutteisesti, paitsi silloin kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan perusteella tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyin, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korkotuotot ja -kulut

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä. Efektiivisen koron menetelmästä kerrotaan tarkemmin laatimisperiaatteiden kappaleessa Jaksotettu hankintameno. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Saamisen hankintameno ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Nettopalkkiotuotot

Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin mukaisesti. IFRS 15 -standardin mukaiset palkkiotuotot tuloutetaan, kun palvelun sovitut suoritevelvoitteet luovutetaan asiakkaalle ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Palkkiotuotot kirjataan siihen määrään, johon odotetaan olevan oikeutettu asiakkaalle luovutettavia luvattuja palveluja vastaan. Palkkiokulut kirjataan suoriteperusteella nettopalkkiotuottoihin.

Palkkiotuotot koostuvat luotonannon palkkioista, joita peritään henkilöasiakkailta. Luotonannon palkkioiden suoritevelvoitteet täyttyvät ajan kuluessa. Vastikemäärä on palveluissa listahinta tai sopimuksessa sovittu. Palkkiot peritään asiakkaalta kuukausittain sopimusehtojen mukaisesti.

Osuuspankille palautetaan OPAn hallinnoimista luotoista palkkiomallissa sovittu osuus tuotoista. Palkkiokulut koostuvat pääosin luotonannosta perittyjen tuottojen maksamisesta osuuspankeille, luottojen hoitopalkkioiden maksamisesta osuuspankeille ja joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskuun liittyvistä palkkiokuluista.

YHTEENVETO TULOSLASKELMAERIEN ESITTÄMISESTÄ TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa, korkokulut liikkeeseen lasketuista velkakirjoista
Nettopalkkiotuotot	Palkkiotuotot luotonannosta, palkkiokulut luotonannosta ja luottojen hoidosta osuuspankeille sekä palkkiokulut liikkeeseen lasketuista velkakirjoista
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, eläkekulut, henkilösivukulut
Liiketoiminnan muut kulut	Toimistokulut, ICT-kulut, muut hallintokulut, viranomais- ja tilintarkastuskulut, vuokrat ja muut kulut
Saamisten arvonalentumiset	Odotettavissa olevat luottotappiot asiakkailta sekä lopulliset luottotappiot ja niiden palautukset.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

OPA vastaa OP Ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA joko merkitsee väliluottoa ottaneiden pankkien taseista tai on ostanut OP Ryhmän jäsenpankeilta. OPA:lla on koko toiminta on yhdessä segmentissä, eikä näin ollen segmenttiraportointia tehdä.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, mm:

- Oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin
- Malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta
- Käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen
- Sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla
- Makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa
- Makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen.
- Esimerkiksi covid-19 pandemian takia tiettyyn toimialaan kohdistetut johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset
- Vakuuden maantieteellisen sijainnin perusteella tehdyt johdon harkintaan perustuvat vakuusarvon alennukset

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, mm:

- Henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate)
- Absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OPAn luottoriskiprosessiin
- Ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEIDEN JA ESITTÄMISEN MUUTOKSET

OPA otti käyttöön vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeistuksen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta (Ohjeet maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti: EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06). Ohjeistuksella harmonisoidaan eurooppalaisten pankkien käyttämä asiakkaiden maksukyvyttömyyden määritelmä. Ohjeistuksen mukainen prosessi tunnistaa maksukyvyttömyksiä aikaisempaa herkemmin mm. epätodennäköisen takaisinmaksun kriteerien perusteella, joita ovat esimerkiksi julkinen maksuhäiriö tai myönnetty lainanhoitajousto, jossa lainan nykyarvo pienenee enemmän kuin 1 prosentin. Ohjeistus myös laajentaa henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden velallisen kaikkiin luottovelvoitteisiin, kun merkittävä osa (20 %) henkilöasiakkaan vastuista on maksukyvyttömiä. Lisäksi yli 90 päivää erääntyneille vastuille asetettua olennaisuusrajaa on madallettu vähittäisvastuissa 100 euroon ja 1 prosenttiin sopimuksen tai asiakkaan taseen vastuista ja muissa kun vähittäisvastuissa 500 euroon ja 1 prosenttiin sopimuksen tai asiakkaan taseen vastuista. Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää ja sen jälkeinen 6–12 kuukauden koeaika on päättynyt. OPA soveltaa EBA:n ohjeistuksen ns. kaksivaiheista käyttöönottoa, jossa ensimmäisessä vaiheessa muutettiin maksukyvyttömyyden määritelmä vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä, ja myöhemmin toisessa vaiheessa kalibroidaan luottoriskiparametrit. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto lisäsi maksukyvyttömyyden vastuiden määrää ja siten siirtoja arvonalentumisvaiheeseen 3. Maksukyvyttömyyden uutta määritelmää sovellettiin odotettavissa oleviin luottotappioihin kirjanpidollisen arvion muutoksena, jonka johdosta tuloslaskelman saamisten arvonalentumiset kasvoivat 637 tuhatta euroa ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

IASB julkaisi 27.8.2020 Viitekorkouudistus-asiakirjan (vaihe 2), jolla muutetaan standardeja IFRS 9, IAS 39 ja IFRS 7, IFRS 4 ja IFRS 16. Muutoksia on sovellettava 1.1.2021 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Aikaisempi soveltaminen on sallittua. Muutokset on hyväksytty Euroopan Unionissa 13.1.2021. Nämä muutokset ovat jatkoa viime vuonna julkaistulle viitekorkouudistus-asiakirjalle ja tuovat seuraavia helpotuksia.

- Käytännön helpotus jaksotettuun hankintamenuun arvostettavien rahoitusinstrumenttien osalta niin että sopimukseen perustuvien kassavirtojen muuttaminen viitekorkouudistuksen vuoksi käsitellään päivittämällä efektiivinen korko, jolloin muutoksesta ei aiheudu välitöntä voittoa tai tappiota.
- Edelleen suojauslaskenta ei keskeydy, vaikka viitekorko muuttuu kesken suojaussuhteen vaan suojattava riski ja siihen liittyvät kassavirrat voidaan uudelleen määrittää viitekoron muuttuessa.

Raportointipäivänä 31.12.2020 OPA:ssa valtaosa saamisista ja veloista on euribor-sidonnaista ja euribor tulee pysymään viitekorkona myös tulevaisuudessa eikä sopimukseen perustuvia kassavirtoja tai suojattavaa riskiä siten odoteta muutettavan toiseksi viitekoroksi. OPA:ssa ei odota tällä muutoksella olevan merkittävää vaikutusta tilinpäätökseen.

KOROVIRUSPANDEMIA (COVID-19)

Koronaviruspandemian (COVID-19) aiheuttaman merkittävien taloudellisten vaikutusten ehkäisemiseksi EU-maat ovat ottaneet käyttöön erilaisia taloudellisia tukitoimia. Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on 2.4.2020 julkaissut ohjeet helpotuksiin COVID-19-pandemiasta johtuvien lyhennysvapaiden käsittelyyn vakavaraisuussäätelyssä esim. lainahoitojoustojen ja maksukyvyttömyyden soveltamiseen (EBA/GL/2020/02 "Ohjeet COVID-19-kriisin vuoksi lainan takaisinmaksuihin sovellettavista lainsäädännöllisistä ja muista kuin lainsäädännöllisistä lykkäyksistä"). Lisäksi EBA julkaisi 7.7.2020 raportin valittujen COVID-19 käytäntöjen soveltamiseen (EBA/REP/2020/19). Helpotukset koskevat kuitenkin julkisen lainsäädännön kautta määrättyjä lyhennysvapaita tai pankkitoimialan yhteispäätöksellä sovittuja lyhennysvapaita, joita Suomessa ei ole toteutettu. Suomessa lainanantoon liittyvät talouden tukitoimet kohdistuvat Finnveran rahoitusvaltuuksien nostamiseen 12 miljardiin euroon. Näin ollen yritykset voivat hakea käyttöpääomaa koronakriisin yli selviämiseen Finnvera-takauksen avulla. Finnveran takaukset vaikuttavat ECL-laskennassa LGD-komponenttiin pienentäen siten ECL:n määrää.

OPA on tarjonnut itsenäisesti asiakkailleen mahdollisuuden asuntoluottojen lyhennysvapaaseen 12 kuukauden ajaksi. Yritysten osalta maksuaikojen muutokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Lisäksi hyödynnetään laajasti Finnveran tarjoamia takauksia. Maksuohjelmamuutoksissa lainanhoitojoustot ja maksukyvyttömät asiakkaat tunnistetaan normaalin ohjeistuksen mukaisesti. Lyhennysvapaita on koronakriisin aikana toteutettu eniten henkilöasiakkaissa, sekä pienissä ja keskisuurissa yritysasiakkaissa.

Vuonna 2020 koronakriisi huomioitiin ECL-laskennassa päivittämällä makroekonomiset tekijät kvartaaleittain. Vielä kriisin alkaessa keväällä annettiin heikolle skenaariolle suurempi paino; heikko 40 %, perus 50 % ja vahva 10 %. Tilanne tasoittui kesällä, jonka jälkeen skenaariopainot ovat olleet normaalit; heikko 20 %, perus 60 % ja vahva 20 %. BKT:n kasvun ennustetaan olevan vuonna 2021 0,5 % – 5,4 % ja vuonna 2022 -0,5 % - 3,4 % välillä eri skenaarioissa sekä työttömyys-% ennustetaan olevan vuonna 2021 7,7 % – 8,7 % ja vuonna 2022 6,9 % – 8,3 % välillä eri skenaarioissa.

Koronakriisin vaikutus luottojen odotettavissa olevien luottotappioiden kasvuun näkyi sopimusten siirtoina arvonalentumisvaiheista 1 ja 2 arvonalentumisvaiheisiin 2 ja 3 sekä riskiparametrien, erityisesti PD:n kasvuna. Koronakriisin aiheuttamaan taloudelliseen kehitykseen liittyy vielä epävarmuutta.

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n riskienhallinnan periaatteet

1 OP-Asuntoluottopankin merkittävät riskit - yleiskatsaus

OP-Asuntoluottopankin riippumaton riskienhallintatoiminto on organisatorisesti osa OP Ryhmän keskitettyä riskienhallintatoimintoa.

OP Ryhmän liiketoiminnan ja toimialan ominaispiirteiden vuoksi riskeillä on kaksi toisistaan poikkeavaa peruseriaatetta: OP Ryhmä voi hankkia ansaintaa riskeillä (ansaintariskit), tai riskit voivat olla seurausta jostakin (seuraamusriskit).

OP Ryhmän riskienhallinta ja sääntelynmukaisuuden varmistaminen (compliance) perustuu kolmen puolustuslinjan periaatteelle. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat liiketoiminnot, toisen puolustuslinjan liiketoiminnoista riippumatomat riskienhallinta- ja compliance-toiminnot sekä kolmannen puolustuslinjan sisäinen tarkastus. Jokaisella puolustuslinjalla on oma roolinsa riskienhallintaprosessin tehokkaassa toteuttamisessa.

OP Ryhmässä riskienhallinnan ensimmäinen ja toinen puolustuslinja tekevät jatkuvaa yhteistyötä. Näin varmistetaan, että käytössä on kaikki toiminnan kehittämiseen ja hallintaan tarvittava osaaminen. Puolustuslinjat rakentavat yhdessä riskienhallintaprosessin, jossa on otettu huomioon OP Ryhmän toiminnan erityispiirteet. Ensimmäisen ja toisen puolustuslinjojen vastuut on selkeästi jaettu.

- Liiketoiminnot toteuttavat OP Ryhmän strategiaa, vastaavat toimintansa suunnittelusta, tehokkaasta ja laadukkaasta toimeenpanosta sekä sisäisestä valvonnasta. Vain liiketoiminta tekee liiketoimintapäätöksiä vastaten asiakaspalvelun laadusta, toimintansa jatkuvuudesta sekä tuloksestaan ja riskeistään.
- Toinen puolustuslinja valmisteleo riskienhallintakehikon, jonka asettamissa puitteissa ensimmäinen puolustuslinja toteuttaa riskinottoa ja päivittäiseen liiketoimintaan liittyvää riskienhallintaa. Toinen puolustuslinja tukee ensimmäistä puolustuslinjaa konsultoimalla heitä etenkin omaan erityisosaamiseensa kuuluvissa asioissa. Toinen puolustuslinja myös valvoo riskienhallintakehikon noudattamista ja tekee riippumatonta analyysia tuloksen, riskien ja puskureina toimivien pääoman ja likviditeetin tasapainosta sekä toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta myös häiriötilanteissa.
- Kolmantena puolustuslinjana toimii muista puolustuslinjoista riippumaton sisäinen tarkastus.

2 OP-Asuntoluottopankin merkittävät riskit – lähteet ja hallinta

2.1 Merkittävien riskien määritelmät ja lähteet

Alla on kuvattu yhteenvetona OP-Asuntoluottopankin merkittävien riskien määritelmät ja lähteet.

Luottoriskit	Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että rahoitusinstrumentin sopimusosapuoli ei pysty täyttämään sopimuksenmukaisia takaisinmaksuvelvoitteitaan ja aiheuttaa täten toiselle osapuolelle taloudellisen tappion.
Likviditeettiriskit	Likviditeettiriski aiheutuu rahoituksen myöntämisen ja hankkimisen kassavirtojen ajoituksen ja määrien epätasapainosta, rahoituksen hankinnassa tarvittavien vakuuksien riittämättömyydestä, rahoituksen ajallisesta sekä vastapuoli- tai instrumenttiokohtaisesta keskittymisestä. Em. voi johtaa OP-Asuntoluottopankin oman maksuvalmiuden heikkenemiseen, jos sen maksuvalmiusvarautuminen ei ole riittävää. Likviditeettiriskiin sisällytetään myös markkinoiden likvidiysriski, jolla tarkoitetaan riskiä siitä, että markkinatransaktiota ei saada toteutettua halutussa ajassa ja/tai arvioituun hintaan.
Markkinariskit	Markkinariskillä tarkoitetaan sopimuksen arvoon tai sopimuksen ansaintaan kohdistuvaa epäedullista muutosta, joka aiheutuu rahoitusmarkkinoilla havaittavien hintojen muutoksista.
Vastapuoliriskit	Vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että sopimuskumppani ei täytä taloudellisia velvoitteitaan.

Operatiiviset riskit	Operatiivista riskiä aiheutuu kaikesta liiketoiminnasta ja se voi aiheutua puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, prosesseista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. OP Ryhmässä operatiivisiin riskeihin kuuluvat myös ICT- ja turvallisuusriskit.
Compliance-riskit	Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen, asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen tai eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
Tietopääomariski	Tietopääomariskillä tarkoitetaan mahdollista tappiota, maineen menetystä tai toiminnan heikentymistä aiheutuen dataan ja informaatioon kohdistuvasta epävarmuudesta päätöksenteossa, johtamisessa ja raportoinnissa.
Malliriskit	Malliriskillä tarkoitetaan mahdollista tappiota tai maineen menetystä aiheutuen sellaisista mallien tulosten perusteella tehdyistä päätöksistä, joissa syynä on mallien kehittämisen, täytäntöönpanon tai käytön virheet. Mallilla tarkoitetaan kvantitatiivista menetelmää, jolla lähtötiedot muunnetaan matematiikan, tilastotieteen tai asiantuntija-arvioiden pohjalta liiketoimintapäätöksiä ohjaavaksi tai taloudellista tai riskiasemaa koskevaksi kvantitatiiviseksi tiedoksi.
Maineriskit	Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka johtuu negatiivisesta julkisuudesta tai on seurausta jonkin riskin toteutumisesta.
Keskittymäriskit	Riskit, joita voi syntyä liiketoiminnan liiallisesta keskittymisestä yksittäisille asiakkaille, tuotteille, toimialoille, maturiteettijaksoille tai maantieteellisille alueille.
Tulevan liiketoiminnan riskit	Riski siitä, millä ehdoin ja volyymin solmitaan uusia joko nykyisenkaltaisia tai kokonaan uudenlaisia sopimuksia.

Vastapuoliriskejä ja tulevan liiketoiminnan riskejä ei käsitellä omana kokonaisuutenaan, koska tulevan liiketoiminnan riskit voivat ilmetä eri merkittävien riskien muodossa, ja vastapuoliriskit ilmenevät eri riskilajien yhteydessä.

Asiakaskäyttätymisriski voi toteutua useassa eri riskilajissa (asiakkaiden käyttäytymisen muutoksen vaikutus esimerkiksi vakuutussojien arvoon, talletusten määrään tai sopimusten ennakaisiin takaisinmaksuihin).

Jäännösriski on jäljellejäävä riski, jota ei voida tai haluta poistaa. Jäännösriski-sanaa voidaan pitää synonyymina riskille. Jäännösriski ei siten ole rinnasteinen käsite yllä luetuille merkittävillä riskeille, vaan jäännösriskin voidaan katsoa koskevan mitä tahansa yllä lueteltua merkittävää riskiä.

2.2 Pankkitoiminnan riskit

2.2.1 Luottoriskit

OP:lla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa. OP-Asuntoluottopankin luottokanta muodostuu joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetetuista asuntovakuudellisista lainoista, jotka OP-Asuntoluottopankki on ostanut OP Ryhmän osuuspankeilta sekä osuuspankkien asiakkailleen OP-Asuntoluottopankin lukuun ennen 1.3.2016 myöntämistä lainoista. IFRS 9:n voimaantulon jälkeen OP-Asuntoluottopankki on lopettanut luottojen oston osuuspankeilta ja osto on mahdollinen enää satunnaisesti ja kriisitilanteessa. OP-Asuntoluottopankin ja osuuspankkien välisissä puitesopimuksissa sovitaan OP-Asuntoluottopankin rahoituksen hyödyntämiseen liittyvistä velvoitteista ja oikeuksista sekä luottoriskin hallinnasta. Osuuspankit hoitavat luottopäätökset, asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti OP Ryhmän ja OP-Asuntoluottopankin ohjeistuksen mukaisesti.

OP Ryhmässä luottoriskiä hallitaan ryhmätason ohjeilla ja linjauksilla sekä määrällisillä riskilimiiteillä. Niitä tarkennetaan Pankkitoiminnan riskipolitiikassa riskinoton linjauksilla, limiiteillä ja valvontarajoilla, laadullisilla ja määrällisillä tavoitteilla sekä asiakasvalintaa, vakuuksia ja kovenanteja koskevilla periaatteilla. Määrälliset ja laadulliset tavoitteet tasapainottavat liiketoimintatavoitteita ja maltillista riskinottohalukkuutta keskenään. Limiitit ja valvontarajat asettavat riskinotolle ylärajat. Niiden avulla varmistetaan luottosalkun riittävä hajautuminen ja vältetään liian suurien riskikeskittymien syntyminen.

Luottoriskin hallinta perustuu huolelliseen asiakasvalintaan, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, asiakkaan hyvään tuntemiseen, vahvaan ammattitaitoon ja kattavaan dokumentointiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottojen prosessi ja sen laatu. Luottoriskiä hallitaan myös tuotevalikoiman ja -ehtojen valinnalla. Uusluotonannon riskiä hallitaan harkituilla asiakasvalinnoilla ja

riskikeskittymien välttämällä, minkä lisäksi luottoriskin vähentämistekniikoita (vakuudet, takaukset) sekä kovenantteja hyödynnetään aktiivisesti. Luottosalkun riskiä hallitaan hyvällä asiakkuuksien johtamisella ja ongelmatilanteiden ennakoivalla ja johdonmukaisella hoidolla.

Kaiken luotonmyönnön perusedellytys on asiakkaan riittävä velanhoitokyky. Asiakaskokonaisuuden muodostaminen oikein luo perustan luottoriskien hallinnalle. Ilman selkää kuvaa siitä, mistä osallisista kokonaisuus muodostuu, millainen on kokonaisuuden rakenne ja mistä sen velanhoitokyky muodostuu, ei rahoitettavasta kokonaisuudesta voi saada oikeaa kuvaa ja ymmärtää sitä riskiä, mikä sen rahoittamisesta syntyy. Liiketoiminta tunnistaa asiakaskokonaisuudet ja niiden sisällä olevat riippuvuudet ja kuvaa ne oikein / realistisesti OP Ryhmän järjestelmiin.

Kaikista luottoriskiä synnyttävistä asiakkaista on kerättävä riittävästi ajantasaista tietoa luottokelpoisuuden arviointia varten. Luottokelpoisuus muodostuu sekä asiakkaan maksuhalusta että maksukyvyistä, joilla molemmilla on vaikutus asiakkaan luottoluokkaan. Riittäväillä ja oikeilla perustiedoilla varmistetaan, että asiakas saadaan luokiteltua oikealla luottoluokittelumallilla ja että luottoluokka antaa oikean kuvan asiakkaan luottokelpoisuuteen liittyvästä riskistä. Liiketoiminta huolehtii siitä, että asiakkaiden luottoluokat ovat jatkuvasti voimassa ja ajan tasalla sekä tarvittaessa päivittää luottoluokkaa asiakkaan tilanteen muuttuessa. Näin sekä pankin että koko OP Ryhmä -tason luottosalkkua voidaan seurata ajantasaisesti.

Vakuushallinta perustetaan riippumattomaan vakuusarviointiin, panttausten pätevytyteen ja vakuuksien realisoitavuuteen, jotta jatkuvasti ylläpidetään realistinen näkymä saatavia turvaavista vakuuksista. Saatavien vakuudeksi pantattujen kohteiden arvojen on annettava oikea ja ajantasainen kuva niin yksittäisen asiakkaan kuin koko luottosalkun vakuusosasta. Epälikvidien vakuuksien arvostamisessa on huomioitava vakuuskohteen omistajan taloudellinen asema. Mitä heikompi kohteen omistajan taloudellinen asema on, sitä suurempi realisaatioarvon painoarvon tulee olla vakuuskohteen arvostamisessa.

Rahoituspäätöksenteko pohjautuu eriyttämisen periaatteeseen, jossa rahoitusta valmisteleva ei voi tehdä rahoituspäätöstä yksin. Rahoituspäätökset ovat päätöksiä riskin ottamisesta ja siksi päätöksentekijöillä on oltava päätöstä tehdessään tiedossa kaikki päätöksentekoon olennaisesti vaikuttava tieto. Kaikki luottoriskinottoa koskevat päätökset ovat liiketoimintaperusteisia. Päätöksentekoa ohjaa OP Ryhmän riskiottohalu sekä riskipolitiikassa määritetty tavoiteriskiasema. Päätökset, jotka poikkeavat riskipolitiikassa määritellystä tavoiteriskiasemasta, pitää perustella laajemmin. Keskusyhteisön riskienhallinta arvioi merkittävimpien rahoitushankkeiden riskipolitiikan mukaisuutta ja raportoi tilannekuvaa riskipolitiikan noudattamisesta luotonannossa OP Ryhmän ja pankkitoimintaa harjoittavien yhteisöjen johdolle.

Pankin toimiva johto ja hallinto seuraavat tarkasti pankin luottoriskiasemaa. Pankin johdolla on vastuu pitää hallinto ajan tasalla pankin operatiivisessa riskinotossa tapahtuvista mahdollisista poikkeamista suhteessa hallinnon vahvistamaan riskipolitiikkaan, jotta hallitus voi roolinsa mukaisesti valvoa pankin riskiaseman kehittymistä ja tarvittaessa ohjata operatiivista johtoa riskinottamisen suhteen.

Pankin näkökulmasta luottoriski realisoituu tilanteessa, jossa asiakas ajautuu maksukyvyttömäksi eikä selviydy luottovelvoitteistaan ilman, että pankki ryhtyy toimenpiteisiin, kuten vakuuksien realisoimiseen. Tämän takia on tärkeää, että asiakkaat, joiden velanhoitokyky on heikentynyt tai velanhoitokykyyn kohdistuu merkittävä uhka, tunnistetaan viivytyksettä niin rahoitus- kuin asiakkuudenhoidon prosesseissa.

Asiakkaat, jotka ovat pankin kannalta merkittävimpiä, ja joiden riski maksukyvyttömyydestä on selvästi kasvanut tai joiden velanhoitokykyyn liittyy muu merkittävä uhka, on siirrettävä erityisseurantaan. Näiden asiakkaiden osalta pankin on laadittava toimintasuunnitelma siitä, millä toimin asiakkaan tilanne pyritään pankin näkökulmasta ratkaisemaan ja pankille mahdollisesti realisoitua riski minimoimaan. Merkittävien potentiaalisten tai varsinaisten ongelma-asiakkaiden seuranta ja dokumentointi on riskittömämpiä asiakkaita tiiviimpää ja kattavampaa, jotta asiakkaan tilanteesta tapahtuvista muutoksista ollaan aktiivisesti tietoisia ja muuttuneeseen tilanteeseen pystytään reagoimaan välittömästi.

Luottoriskin mittaus

Luottoriskiä mitataan OP Ryhmä -tasolla luottoriskin taloudellisen pääomavaateen osuudella vastuiden määrästä maksukyvyttömyyshetkellä, järjestämättömien saamisten osuudella luotto- ja takauskannasta sekä odotettavissa olevien luottotappioiden osuudella luotto- ja takauskannasta. Lisäksi mitataan yritysvastuiden osuutta eri luottoluokkakoreissa sekä yritysvastuiden keskiringtia. Näille mittareille on asetettu riskipolitiikassa limiitit. Lisäksi luottosalkun keskittymiä seurataan asiakkaittain, toimialoittain ja maittain. Myös luottokannan ja luottoriskin taloudellisen pääomavaateen kasvueroa mitataan kasvun ja riskinoton tasapainon varmistamiseksi. Pankkitoimintaa harjoittaville liiketoimintasegmenteille on asetettu ryhmätasoisista limiiteistä johdettuja limiittejä.

Riskipolitiikassa asetettuja limiittejä voidaan täydentää segmenttien toimintaohjeistuksessa asetetuilla laadullisilla tavoitteilla, jotka voivat olla segmentti- tai yhteisökohtaisia. Tavoitteita voidaan asettaa koko luottosalkulle tai erikseen henkilö- tai yritysasiakasrahoitukselle. Lisäksi voidaan asettaa luottoriskiprosessin laatua mittaavia tavoitteita.

Luottoportfolion riittävän hajautuksen ja tehokkaan pääoma-allokaation varmistamiseksi luottoportfolion ohjaamisessa hyödynnetään asiakassegmentointia. Asiakassegmentit on määritelty siten, että yksittäinen asiakassegmentti sisältää luottoriskiltään homogeenisiä saamisja ja on siten ohjattavissa riskipolitiikassa kokonaisuutena. Segmentointia ja luottoluokkakorikohtaista jaottelua hyödyntäen esitetään

riskipolitiikassa luottosalkun tavoitetila, mikä ei ole liiketoimintaa sitova, mutta liiketoiminnan tulisi ohjata luottoriskinottoa siten, että tavoitetila saavutetaan.

Riskien arvioinnissa OP Ryhmä hyödyntää sisäisiä luottoriskimalleja. Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD, Probability of Default) arviointimallien lisäksi luottoriskin mittaamisessa käytetään tappio-osuuden ja vastuun määrän ennustemalleja. Vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default) on ennuste pankin saatavan määrästä maksukyvyttömyyden alkaessa. Taseen ulkopuolisten sitoumusten määrä maksukyvyttömyyshetkellä määräytyy luottovasta-arvokertoimien (CF, Conversion Factor) perusteella. Tappioosuus (LGD, Loss Given Default) on arvio pankille aiheutuvasta taloudellisesta tappiosta, osuutena EAD:sta maksukyvyttömyyden toteutuksessa. Luottoriskin arvioinnissa käytettäviin malleihin sovelletaan malliriskien hallinnan mukaisia menettelyjä.

OP Ryhmän sisäinen luottoluokittelujärjestelmä

Luottoluokittelulla tarkoitetaan menetelmiä, prosesseja, valvontaa, tietojen keruuta ja tietotekniikkajärjestelmiä, joilla tuetaan luottoriskin arviointia, vastuiden luokittamista luokkiin tai ryhmiin sekä tietyn tyyppiselle vastuulle kehitettyjen maksukyvyttömyys- ja tappioestimaattien määrittelyä. OP-Asuntoluottopankkikannalta merkittävin osa luottoluokittelujärjestelmästä on henkilöasiakkaiden kannan luokittelumalli.

Henkilöasiakkaiden sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä arvioidaan sisäisellä 16-portaisella asteikolla A-F, joista luokassa F on maksukyvyttömät sopimukset. Kaikkien henkilöasiakkaiden sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyys arvioidaan kuukausittain luottokannan luokittelumallilla. Luottokannan luokittelu perustuu asiakkaan perustietoihin, maksukäyttäytymiseen ja muihin asiointihistoriatietoihin. Kullekin luottoluokalle on johdettu keskimääräiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet yhden vuoden aikaperiodille.

Riskienhallintatoiminto ylläpitää tarkempaa kuvausta sisäisestä luottoluokittelujärjestelmästä ja raportoi säännöllisesti sen toimivuudesta osana OP Ryhmän riskianalyysejä sekä erikseen Riskienhallintatoimikunnalle.

2.2.2 Likviditeettiriskit

OP Ryhmän kiinnitysluottopankkina OP-Asuntoluottopankki Oyj toimii kiinnitysluottopankkilain mukaisesti. OPAn hallitus asettaa määrällisen tavoitteen kiinteistöluottopankin suhteelliselle osuudelle koko OP Ryhmän luottolaitosliiketoiminnasta.

Pankkitoiminnan riskipolitiikassa rahoitusriskilimiitti määritellään OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle. OPAn rahoitusriski muodostuu osuuspankeilta ostetuista luotoista, liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjoista ja osuuspankeille myönnettyistä väliluotoista. Lisäksi OPA rahoittaa ylivakuuden Keskuspankista.

OP-Asuntoluottopankki Oyj arvioi vuosisuunnittelussaan pankkien taseissa vapaina olevien vakuuksien riittävyyttä toteuttaa suunnitellut emissiot. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen laskemien katettujen joukkovelkakirjalainojen vakuutena käytetään osuuspankkien kiinteistövakuudellisia luottoja. OPA vastaa vakuuksien riittävyyden hallinnoinnista kiinnitysluottopankkilain ja muiden annettujen määräysten mukaisesti.

OP-Asuntoluottopankki Oyj huolehtii päivittäisen maksuvalmiutensa hoidosta ja tekee vuosisuunnittelun yhteydessä likviditeetin riittävyyden arvioinnin.

Likviditeetin hallinta ja ohjaus yhteenliittymässä

Likviditeettisäätelyä¹ ei sellaisenaan sovelleta yhteenliittymän yrityksiin vaan EKP:n luvalla keskusyhteisö voi myöntää jäsenpankeilleen luvan poiketa likviditeettisäätelystä. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on se, että keskusyhteisö antaa ohjeet yhteenliittymän yrityksille maksuvalmiuden turvaamiseksi tarvittavista riskienhallinnasta ja muista laadullisista vaatimuksista ja valvoo näiden ohjeiden noudattamista.²

Keskusyhteisön toimiva johto vastaa OP Ryhmän keskitetystä likviditeettiriskin hallinnan järjestämisestä likviditeettistrategian linjausten mukaisesti. Sen on huolehdittava, että yhteenliittymän likviditeetin hallinta ja sen valvonta ovat jatkuvasti sopusoinnissa liiketoiminnan laajuuden ja laadun kanssa sekä täyttävät säätelyn vaatimukset. Otto- ja antolainauksen myynnin ohjauksessa johto kiinnittää huomiota kasvu- ja kannattavuustavoitteiden lisäksi tuotteiden likviditeettiominaisuuksiin. Asiakaspalveluun liittyvän tuotekehityksen avulla on pyrittävä myös siihen, että taseen likviditeetti- ja rahoitusrakenteen riskejä saadaan vähennettyä.

¹ Vakavaraisuusasetuksen (CRR) osa 6 ja Luottolaitoslain 9 luvun säännökset maksuvalmiudesta.

² TYL 21 a §, 20 § ja 23 §.

OP Ryhmän varainhankintasuunnitelman hyväksyvät OP Yrityspankin ja OP-Asuntoluottopankin hallitukset. Keskusyhteisön toimiva johto³ hyväksyy Likviditeetin varautumissuunnitelman, joka sisältää valmistasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjaus- ja valvontamenettelyt sekä rahoituslähteet.

OP Ryhmän keskuspankkina toimiva OP Yrityspankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin kunkin osuuspankin tai muun ryhmään kuuluvan yrityksen maksuvalmiuden. Ryhmän keskuspankin Suomen Pankissa olevalle sekkitilille kerätään ryhmän yhteisöjen likviditeetti. Näin ollen koko ryhmän maksuvalmiusasema hoidetaan aina keskitetysti sekkitilin kautta. OP Ryhmän keskuspankki vastaa ryhmän tukkuvarainhankinnasta, hallitsee ryhmän lyhytaikaista likviditeettiä ja ylläpitää maksuvalmiusreserviä, hoitaa keskitetysti ryhmän vähimmäisvarantovelvoitteen sekä vastaa päivänsisäisen likviditeettiriskin hallinnasta. OP Yrityspankki hoitaa keskitetysti ryhmän vieraan pääoman ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan, ja OP-Asuntoluottopankki Oyj asuntolainavakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

Hallituksen tai sen valtuuttaman toimielimen päätöksellä keskuspankki voi hyödyntää normaalitilanteessa koko OP Ryhmässä olevia vakuuksia. Raha- ja pääomamarkkinoiden häiriöistä tai muista syistä johtuvassa vakavassa maksuvalmiuskriisissä tai siihen varautumisessa⁴ keskusyhteisön hallitus tai sen valtuuttama toimielin velvoittaa yhteenliittymän jäsenpankit joko myymään luottoja OP-Asuntoluottopankki Oyj:hin tai asettamaan luottokantaansa OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen laskeman katetun joukkovelkakirjalainan vakuudeksi väliluoton kautta. Tarvittavien luottojen määrä pohjautuu ryhmätasoiseen tarpeeseen ja määritellään pankkikohtaisesti. Päätös voidaan panna toimeen keskusyhteisön hallituksen tai sen valtuuttaman toimielimen päätöksellä. Jäsenpankit sitoutuvat toteuttamaan päätökseen liittyvät toimenpiteet välittömästi.

Likviditeettiriskien tunnistaminen

OP Ryhmän keskuspankki ja muut liiketoimintayksiköt sekä riskienhallinta tunnistavat ja arvioivat jatkuvasti varainhankintaan ja liiketoimintaan sekä muuhun toimintaympäristöön sisältyviä riskejä. Uusien tuotteiden, palvelujen, toimintamallien, prosessien ja järjestelmien riskiarvioinnissa liiketoiminnan tulee ottaa huomioon myös likviditeettiriskit. Vähintään vuosittain riskienhallinta yhteistyössä liiketoimintojen edustajien kanssa tekee kattavan likviditeettiriskien kartoituksen sen varmistamiseksi, että likviditeetin riittävyyden arviointimenettelyt (ILAAP) ovat asianmukaiset ja riittävät suhteessa ryhmän likviditeettiriskeihin.

Likviditeettiriski liittyy keskeisesti pankkitoimintaan, jossa rahoituksen sisään- ja ulosvirtaukset eivät ajoitu samanaikaisesti. Pankki altistuu tällöin jälleenrahoitusriskille johtuen pääasiassa maturiteetiltaan pitkän antolainauksen ja asiakaskäyttäytymisestä riippuvan talletusvarainhankinnan maturiteetin eroista ja saamisten epälikvidisyydestä. Samanaikaisesti pankki altistuu varainhankinnan keskittymäriskille talletus- ja tukkuhankinnan vastapuolten, rahoituksen saatavuuden ja maturiteetin suhteen. Markkinalikvidisyyden puute voi pienentää pankin omistuksessa olevien likvidien varojen määrää.

Arviointi ja mittaus

Saamisten, velkojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten tulevia kassavirtoja arvioidaan sopimuksen eräpäivän tai lyhennysohjelman mukaisesti, asiantuntija-arviolla tai asiakaskäyttäytymisen historiaan perustuvilla tilastollisilla malleilla.

Rakenteellista rahoitusriskiä mitataan sisään tulevien ja ulos maksettavien kassavirtojen erotuksena eri aikaluokissa. Lisäksi lasketaan sääntelyn mukaista pysyvän varainhankinnan vaatimuksen tunnuslukua (NSFR⁵), joka määrittelee, miten paljon pitää olla vakaita, yli yhden vuoden pituisiksi arvioituja, rahoituslähteitä suhteessa pysyvää varainhankintaa edellyttäviin eriin.

Maksuvalmiusriskiä mitataan viranomaisnäkökulmasta maksuvalmiusvaatimuksen (LCR⁶) mukaisella tunnusluvulla. Maksuvalmiusvaatimuksen ajallista riittävyyttä arvioidaan erääntyvällä taseella. Taloudellisen näkökulman perusteella mitataan stressitestaukseen pohjautuvaa ensisijaisen likviditeettireservin ja likviditeettireservin riittävyyttä.

Varainhankinnan keskittymäriskiä mitataan laskemalla liukuvan 12 kuukauden ja liukuvan 3 kuukauden aikana erääntyvä pitkäaikainen joukkovelkakirjalainamuotoinen varainhankinnan määrä. Alle vuoden aikahorisontissa mitataan lyhyen ja pitkän tukkuvarainhankinnan muodostaman kokonaistukkuvarainhankinnan määrä 3 kuukauden aikana. Talletusvarainhankinnan osalta seurataan suurimpien talletusvolyymien muodostamaa keskittymää. Lisäksi seurataan vastapuoli- ja instrumenttikohaisia keskittymiä.

Taseen sitoutuneisuutta mitataan suhteuttamalla taseen kiinnitettyjä varoja taseen varojen ja vakuuksien yhteenlaskettuun määrään.

Likviditeettireservin sijoitustoiminnan riskien arviointi- ja mittausmenetelmiä kuvataan markkinariskien yhteydessä.

³Tällä hetkellä johtokunta on valtuuttanut Tasehallintatoimikunnan hyväksymään Likviditeetin varautumissuunnitelman.

⁴ Maksuvalmiuskriisi ja siihen varautuminen tarkoittaa OP Ryhmän maksuvalmiuden hallinnan kahta korkeinta valmiustasoa.

⁵ Pysyvän varainhankinnan vaatimus = Net Stable Funding Ratio (NSFR)

⁶ Maksuvalmiusvaatimus = Liquidity Coverage Ratio (LCR)

Likviditeetin stressitestausta

OP Ryhmän maksuvalmiusreservin ja varautumiserien riittävyttä arvioidaan erilaisten skenaarioiden avulla. Stressiskenaarioina käytetään niin OP Ryhmä -kohtaista kuin markkinakohtaisia skenaarioita sekä niiden yhdistelmää. Skenaarioiden tulee kattaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin stressitilanteita. Jäsenpankkikohtaisen rakenteellisen rahoitusriskin mittauksessa huomioidaan pankkikohtaisesti viranomaisen stressiskenaarioon perustuva maksuvalmiusvaade⁷. Ryhmän elvytysuunnitelman yhteydessä hyödynnetään käänteistä stressitestiä. Toimiva johto vahvistaa käytettävät skenaariot, stressitestausten tulosten käytön ja raportoinnin.

Varainhankintasuunnitelma

OP Ryhmän varainhankintasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon jäsenpankkien arvio tulevien vuosien rahoitustarpeesta. Varainhankintasuunnitelmassa määritellään suuntaviivat seuraavien vuosien tukkuvarainhankinnalle. Suunnitelma päivitetään vuoden aikana tarpeen mukaan. Talletusvarainhankintaa tehdään ensisijaisesti liiketoimintastrategian ja -suunnitelman pohjalta. Varainhankintasuunnitelmassa määritellään tukkuvarainhankinnan lähteet ja esitetään, miten ryhmän rahoitustarve tärkeimpien tukkurahoituslähteiden osalta katetaan huomioiden markkinoiden syvyys ja riittävä hajautus sekä määritellään päätöksentekovaltuudet. Varainhankintasuunnitelman pitää ottaa huomioon myös usean vuoden epäsuotuisat skenaariot ja keskeisten varainhankintaerien äkilliset muutokset.

Valuuttamääräisen likviditeetin hallinta

OP Ryhmässä valuuttamääräistä varainhankintaa tehdään varainhankinnan lähteiden hajauttamisen vuoksi. Koska ryhmän saamiset ovat lähes kokonaan euromääräisiä, valuuttamääräinen varainhankinta muunnetaan pääsääntöisesti johdannaisilla emission yhteydessä euroiksi.

Likviditeettisääntelyn mukaan valuutta on merkittävä, jos velat tietyssä valuutassa ylittävät 5 % yhteenliittymän taseen loppusummasta. Merkittäviä valuuttoja seurataan valvojalle muodostettavan likviditeettiraportoinnin yhteydessä kuukausittain. Vaikka tukkuvarainhankinnan erät suojataan, eniten käytettyjen valuuttojen osalta voidaan tarvita valuuttamääräistä reserviä asiakkaiden valuuttalimiittien noston varalta.

Päivänsisäisen likviditeetin hallinta

OP Ryhmän keskuspankki seuraa päivänsisäisesti käytössä olevia rahoituslähteitä sekä ennakoii ja seuraa päivänsisäisesti tapahtuvien maksujen toteutumista. Päivänsisäisiä rahoituslähteitä pidetään sen verran, että pankkipäivän aikana toteutuvista maksuista suoriudutaan.

Likviditeetin hallinnan varautumissuunnitelman mukaisesti voidaan valmiustasoa tarvittaessa nostaa myös päivänsisäisen likviditeetin häiriytyessä. Tällä varmistetaan tehokas toiminta kriisin uhan kasvaessa.

Likviditeettireservi

Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna OP:n likviditeettireservi jakautuu ensisijaiseen ja toissijaiseen likviditeettireserviin. Ensisijaisen reservin määrittely perustuu keskuspankkivakuuskelpoisuuteen, ja keskuspankki hallinnoi sitä aktiivisesti ryhmän likviditeetin hallinnan lähtökohdista. Ensisijainen likviditeettireservi koostuu sekkitilistä Suomen Pankissa sekä ryhmän keskuspankin hallussa olevista keskuspankkivakuuskelpoisista saamistodistuksista. Toissijainen likviditeettireservi koostuu muista ryhmän keskuspankin hallussa olevista saamistodistuksista, joita ei ole ensisijaisesti hankittu likviditeetin hallintaa varten, sekä OP Yrityspankin saamistodistuksista ja keskuspankkivakuuskelpoisista yritysluotoista. Likviditeettireserviin luettavat saamistodistukset tulee olla kiinnittämättömiä ja milloin tahansa myytävissä tai vakuudeksi käytettävissä.

Viranomaisnäkökulmasta tarkasteltuna OP Ryhmän likviditeettireservi koostuu maksuvalmiusvaatimusta koskevan säännösten kriteeristön täyttävästä likviditeettireservistä (=LCR-reservi).

Ryhmän keskuspankki laatii vähintään vuosittain sijoitussuunnitelman, johon sisältyvät keskuspankin hallussa olevat likviditeettireservin sijoitukset. Sijoitussuunnitelma noudattaa OP Ryhmän riskinoton periaatteissa (RAS) sekä riskipolitiikassa asetettuja rajoitteita ja tavoitteita markkinariskille, luottoriskille ja maksuvalmiusriskille. Sijoitussuunnitelmassa luodaan soveltuville osin puitteet saamistodistusten likviditeetin testaukselle.

Sijoituksia hajautetaan sekä sisäisen riskinottohalukkuuden että ulkoisen sääntelyn vaatimukset huomioiden muun muassa tuotteittain, vastapuolittain ja maittain.

⁷ Maksuvalmiusvaade huomioidaan maksuvalmiustalletuksena keskuspankkiin.

Vakuuksien hallinta ja varojen sitoutuneisuus

Vakuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä OP Ryhmän varoja, joita käytetään vakuutena likviditeettitarpeista suoriutumiseen joko normaali- tai stressitilanteessa. Ryhmän keskuspankki seuraa keskitetysti vakuuksia sekä vastaa vakuuksien käytöstä ja niiden siirrosta.

Suurin taseen sitoutuneisuutta aiheuttava erä on OP-Asuntoluottopankki Oyj:n vakuudellisten joukkolainojen vakuutena olevat asunto- luotot. Tämän lisäksi sitoutuneisuutta aiheuttavat pääasiassa keskuspankkioperaatiot ja johdannaisliiketoiminta. Likviditeettitarpeisiin varautumisen näkökulmasta varojen sitoutuneisuutta rajoitetaan määrällisellä limiitillä riskipolitiikassa.

Likviditeettipotentialin kasvattamiseksi on oleellista tunnistaa taseen saatavien kelpoisuus rahoituksen vakuutena ja kehittää valmiuksia saatavien käyttämiseksi rahoituksen vakuutena.

Likviditeetin turvaaminen stressitilanteissa

OP Ryhmän likviditeetin varautumissuunnitelmalla luodaan viitekehys, jolla turvataan ryhmän kyky selvittää maksuvelvoitteistaan myös maksuvalmiuskriisin aikana. Suunnitelma luo selkeät operatiiviset ohjeet ja toimintamallit lisääntyneen likviditeettiriskin havaitsemiseen sekä ohjaa oikea-aikaisiin ja oikein mitoitettuihin toimenpiteisiin likviditeettiriskin vähentämiseksi varmistamalla tehokas organisoituminen ja toiminta kriisin uhan kasvaessa. Varautumissuunnitelma määrittelee kullekin maksuvalmiuden valmiustasolle ohjaus- ja seurantame- nettelyt, jotka tiukentuvat valmiustason noustessa.

Lisäksi OP Ryhmän elvytysuunnitelma sisältää likviditeetin hallinnan elvytystoimet.

Likviditeettiriskien raportointi

Keskusyhteisön johdolle raportoidaan likviditeettiriskeistä säännöllisesti, ja maksuvalmiustilanteen valmiustason noston myötä siirrytään tarvittaessa viikoittaiseen tai päivittäiseen tilanneraportointiin. OP Ryhmän yritykset raportoivat likviditeettiriskistä hallituksille säännöllisesti vähintään asetettujen valvontarajojen ja limiittien tasolla.

OP Ryhmän riskianalysissä riskienhallinta raportoi neljännesvuosittain keskusyhteisön hallituksen riskivaliokunnalle likviditeettistrategian ja Pankkitoiminnan riskipolitiikan linjausten toteutumisen. Raportoinnissa arvioidaan lähtökohtaisesti yhteenliittymätasolla varainhankin- nan muutoksia suhteessa asiakasliiketoiminnan rahoitustarpeeseen sekä erikseen talletusten ja tukkuhankinnan muutoksia ja niihin liittyy- vää asiakaskäyttätymistä. Lisäksi arvioidaan stressitestausten kautta sisäisten likviditeettipuskurien riittävyyttä lyhyellä ja pitkällä aikavä- lillä, pankkitoiminnan rakenteellista rahoitusasemaa sekä viranomaisvaateiden muutoksia.

Likviditeettiriskien hallinnassa hyödynnettävien mallien toimivuus varmistetaan malliriskien yhteydessä kuvattujen malliriskien hallinnan periaatteiden mukaisesti.

Likviditeettiriskin kustannusten allokointi yhteenliittymässä

Ulkoisen tukkuvarainhankinnan kustannusten tulee heijastua asiakasliiketoiminnan hinnoitteluun.

Tukkuvarainhankinnan ja likviditeettireservin ylläpidon kustannukset jaetaan jäsenpankeille keskusyhteisön toimivan johdon hyväksymän aiheuttamisperiaatteen pohjalta. Maksuvalmiuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset allokoidaan maksuvalmiustalletuksen kautta ja tukkuvarainhankinnan kustannukset OP-luottojen pohjakoron päälle lisättävällä marginaalilla tai jollakin muulla menettelyllä⁸.

2.2.3 Markkinariskit

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n korkoriski syntyy luotonannon ja varainhankinnan korkoperusteiden eroavaisuuksista. Kiinnitysluottopank- keja koskevan lainsäädännön mukaan OPA suojaa korkoriskin OP Yrityspankki Oyj:n kanssa tehtävillä johdannaissojimuksilla. OPA laatii vuosittain korkoriskinhallinnan suunnitelman. Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta tuottaa kuukausittain OPA:lle riskiraportin.

Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan strategia (IRRBB-strategia)

OP Ryhmän tuotoista noin kolmasosa muodostuu korkokatteesta. Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan strategia muodostaa näin ollen keskeisen elementin ryhmän tulosvakauden varmistamisessa. Rahoitustaseen korkoriski on määritelty osana markkinariskejä yhdeksi OP Ryhmän merkittäväksi riskiksi.

⁸ Likviditeetin kustannusten ja hyötyjen kohdistaminen OP Ryhmän pankkitoiminnassa

Rahoitustase muodostuu niistä OP Ryhmän pankkitoiminnan tase- ja taseen ulkopuolisista eristä, joita ei ole määritelty kaupankäyntivä-
rastoon kuuluviksi eriksi. Rahoitustaseen korkoriski on rakenteellinen korkoriski, jota ei oteta, vaan se syntyy toiminnan luonteesta joh-
tuen.

Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan periaatteet luovat edellytykset myös IRRBB-sääntelyvaateiden täyttämiseksi. Niiden mukaisesti:

- Toimivalla johdolla on vastuu OP Ryhmän pankkitoiminnan rahoitustaseen korkoriskien hallinnan järjestämisestä IRRBB-strate-
gian linjausten mukaisesti.
- Korkoriskinhallinnan käytännöt ovat perusteltuja, vankkoja ja dokumentoituja.
- Kukin yhteenliittymän jäsenpankki kantaa oman rahoitustaseensa korkoriskin ja vastaa sen hallinnasta.
- Varoihin ja velkoihin sisältyvät optionaalisuudet otetaan huomioon korkoriskin mittauksessa käytettävissä malleissa. Mallien
toimivuus varmistetaan malliriskien yhteydessä kuvattujen malliriskien hallinnan periaatteiden mukaisesti.
- Korkoriskiä mitataan korkokäyrän tason muutoksille ja stressitesteissä myös korkokäyrän muodon muutoksille. Tavoitteena on
kehittää korkoriskin mittausta siten, että siihen lisätään eri markkinakorkojen välisissä suhteissa tapahtuviin muutoksiin liittyvän
riskin mittausta (ns. Basis-riski).
- Korkotuloriskimittarilla mitataan korkokateriskia ja nykyarvoriskimittarilla taseen ja taseen ulkopuolisiin eriin koko juoksuajalle
sisältyvää korkoriskiä.
- Rahoitustaseen korkoriskille varataan taloudellista pääomaa suhteessa korkoriskisiin. Varatun määrän riittävyyden varmistami-
seen kehitetään stressitestaukseen perustuva arviointimalli.
- Korkoriskin stressitestejä suoritetaan säännöllisesti.
- Asiakasliiketoiminnassa on vähän kiinteäkorkoisia luottoja. Pankin ansainnan ei näin ollen tule perustua merkittävästi lyhyen ja
pitkän koron välisen korkoeron hyödyntämiseen.

Kukin jäsenpankki hoitaa rahoitustaseen korkoriskiä riskipolitiikan linjausten ja rajausten, keskusyhteisön antaman muun ohjeistuksen⁹ ja
tavoiteasetannan sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämissä puitteissa. Jäsenpankit laativat vuosisuunnittelun yhteydessä tase-
hallintasuunnitelman, joka sisältää myös rahoitustaseen korkoriskin hallintasuunnitelman. Rahoitustaseen korkoriskiä suojataan ryhmän
keskuspankin tarjoamin instrumentein. Jäsenpankilla tulee olla riittävä osaaminen johdannaisten käytöstä suojauksessa.

OP Ryhmän uusien tuotteiden, palvelujen, toimintamallien, prosessien ja järjestelmien riskiarviointimenettelyllä varmistetaan, että korko-
riskin hallinnan piirteet on ymmärretty ja asianmukaisesti kuvattu.

Merkittävään osaan luottoja sovelletaan luottoehtojen perusteella viitekorkojen alarajana nollaa. Nollalattioiden arvioidaan teknisesti pitä-
vän suurella todennäköisyydellä, sillä niistä luopumisesta ei käydä keskustelua toimialan sisällä eikä julkisuudessa. Kokonaiskoron nolla-
lattioiden poistamisen toteuttaminen edellyttää lainsäädäntöön muutoksen, jossa määritellään, miten negatiivinen viitekorko asiakkaalle
hyvitetään ja miten sitä verotuksessa käsitellään. Nollalattioiden poistamisen vaikutuksia arvioidaan stressitesteillä.

Omaa pääomaa pidetään liiketoimintaa rahoittavana eränä. Tuotto-osuuksien korot otetaan asiakaslupauksen ja pääomalainat sopimus-
koron mukaan huomioon riskilaskennassa. Osakepääoma on korotonta samoin kuin osuuspääoma ja kertyneet voittovarot.

Keskusyhteisö varmistaa korkoriskinsiirron liiketoiminnan luonnetta vastaavan kuvautumisen ryhmän ja sen keskeisten yritysten tilinpää-
töksiin keskittetyllä suojauslaskennalla.

OP Ryhmän riskianalyyseissä Riskienhallintatoiminto raportoi neljännesvuosittain keskusyhteisön hallituksen riskivaliokunnalle Rahoitusta-
seen korkoriskin hallinnan strategian ja Pankkitoiminnan riskipolitiikan linjausten toteutumisen.

⁹ Johtokunnan riskienhallintatoimikunta hyväksyy keskusyhteisön antaman TYL 17 §:n mukaisen korkoriskin hallinnan ohjeistuksen, jolla täsmennetään
OP Ryhmän rahoitustaseen korkoriskin hallinta strategian toteuttamista jäsenpankeissa.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. Korkokate, teur **2020** **2019**

Korkotuotot

Saamisista luottolaitoksilta		
Korot	-19 723	-12 146
Negatiiviset korot	-53	-207
Saamisista asiakkailta	39 570	57 146
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-5 443	-10 796
Muut korkotuotot	7	0
Yhteensä	14 357	33 996

Korkokulut

Veloista luottolaitoksille	-2 702	-7 241
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-246 300	-246 404
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	214 888	226 119
Muut korkokulut	0	1
Yhteensä	-34 113	-27 525

Korkokate

48 470 **61 521**

Suojauslaskennan nettotulos

Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on -140 218 tuhatta euroa (-145 605) ja suojauskohteiden nettotulos on 140 218 tuhatta euroa (145 605).

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketut korkotuotot olivat yhteensä 19 793 tuhatta euroa (44 792).

LIITE 4. Nettopalkkiotuotot, teur **2020** **2019**

Palkkiotuotot

Luotonannosta	3 946	4 891
Yhteensä	3 946	4 891

Palkkiokulut

Luotonannosta osuuspankeille	3 777	4 703
Luottojen hoitopalkkio osuuspankeille	32 418	40 018
Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlasku	154	220
Muut	7	6
Yhteensä	36 357	44 946

Nettopalkkiotuotot

-32 411 **-40 055**

OPA palautti osuuspankeille OPAn hallinnoimista luotoista palkkiomallissa sovitun osuuden tuotoista. Tästä johtuen nettopalkkiotuotot olivat negatiiviset.

LIITE 5. Henkilöstökulut, teur **2020** **2019**

Palkat ja palkkiot	398	342
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	61	48
Etuuspohjaiset järjestelyt	0	-1
Yhteensä	60	47
Muut henkilösivukulut	9	9
Henkilöstökulut yhteensä	467	399

LIITE 6. Poistot ja arvonalentumiset, teur **2020** **2019**

Poistot		
Käyttöoikeusomaisuuserien poistot	0	3
Aineettomista hyodykkeistä	0	120
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0	123

LIITE 7. Liiketoiminnan muut kulut, teur	2020	2019
Vuokratkulut	4	6
Viranomaismaksut	455	436
Tilintarkastusmaksut	105	103
Jäsenmaksut	414	111
Toimistokulut	192	216
ICT-kulut		
Tuotanto	2 327	2 874
Kehittäminen	1 393	1 098
Yhteyskulut	24	29
Markkinointikulut	1	1
Muut hallinnon kulut	118	172
Vakuutus- ja varmuuskulut	169	131
Asiantuntijakulut	677	655
Muut	93	33
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	5 972	5 865

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastuksesta	40	20
Muut palvelut	64	83
Yhteensä	105	103

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut olivat yhteensä 63 teur (63). Suluissa on esitetty vuoden 2019 tiedot.

LIITE 8. Saamisten arvonalentumiset, teur	2020	2019
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	121	42
Palautukset poistetuista saamisista	-3	-7
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	1 528	182
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	1 646	217

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 1,6 miljoonaan euroon (0,2). Asiakkaat ovat aktiivisesti hakeneet luottoihin lyhennysvapaita koronakriisin johdosta mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien muutosten kanssa kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrää kasvatti myös maaliskuussa käyttöön otettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä, jota sovellettiin odotettavissa oleviin luottotappioihin kirjanpidollisen arvion muutoksena, jonka johdosta tuloslaskelman saamisten arvonalentumiset kasvoivat 637 tuhatta euroa ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Lisäksi neljännellä vuosineljänneksellä ECL-parametrimuutokset kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita 285 tuhatta euroa.

Tappiota koskeva vähennyserä on eritelty liitetiedossa numero 12.

LIITE 9. Tuloverot, teur	2020	2019
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	1 587	2 955
Laskennalliset verot	7	18
Tuloslaskelman verot	1 594	2 973
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0 %	20,0 %

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	7 975	14 865
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	1 595	2 973
Muut	-1	
Tuloslaskelman verot	1 594	2 973

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 10. Saamiset luottolaitoksilta, teur	31.12.2020	31.12.2019
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	214 695	438 702
Muut		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat OP Ryhmän yhteisöiltä	10 794 132	8 705 869
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	11 008 827	9 144 571

LIITE 11. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2020	31.12.2019
Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	431 801	291 146
Johdannaissopimukset yhteensä	431 801	291 146

Johdannaissopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 22.

LIITE 12. Saamiset asiakkailta, teur	31.12.2020	31.12.2019
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	4 539 024	5 629 954
Tappiota koskeva vähennyserä	-2 766	-1 238
Saamiset asiakkailta yhteensä	4 536 259	5 628 716

Luottoriskille alttiina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2020

Vastuut 31.12.2020	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamisest asiakkailta (brutto)						
Asuntovakuudelliset luotot	3 948 515	524 072	1 937	526 009	54 528	4 529 052
Saamisest asiakkailta	3 948 515	524 072	1 937	526 009	54 528	4 529 052
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit						
Asuntovakuudelliset luotot						
Nostovarot ja limiitit yhteensä						
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	3 948 515	524 072	1 937	526 009	54 528	4 529 052

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 31.12.2020

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit*

Teur	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamiset asiakkailta						
Asuntovakuudelliset luotot	-61	-423	-6	-430	-2 275	-2 766
Saamiset asiakkailta yhteensä	-61	-423	-6	-430	-2 275	-2 766
Yhteensä	-61	-423	-6	-430	-2 275	-2 766

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenvedo ja tunnusluvut 31.12.2020	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamiset asiakkailta: taseen- ja taseen ulkopuoliset erät						
Asuntovakuudelliset luotot	3 948 515	524 072	1 937	526 009	54 528	4 529 052
Tappiota koskeva vähennyserä						
Asuntovakuudelliset luotot	-61	-423	-6	-430	-2 275	-2 766
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Asuntovakuudelliset luotot	0,0 %	-0,1 %	-0,3 %	-0,1 %	-4,2 %	-0,1 %
Saamiset asiakkailta: taseen- ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	3 948 515	524 072	1 937	526 009	54 528	4 529 052
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-61	-423	-6	-430	-2 275	-2 766
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	0,0 %	-0,1 %	-0,3 %	-0,1 %	-4,2 %	-0,1 %

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2019

Vastuut 31.12.2019	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamisest aslakkailta (brutto)						
Asuntovakuudelliset luotot	4 957 101	643 409	6 185	649 594	16 632	5 623 327
Saamisest aslakkailta	4 957 101	643 409	6 185	649 594	16 632	5 623 327
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit						
Asuntovakuudelliset luotot	2					2
Nostovarot ja limiitit yhteensä	2					2
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	4 957 103	643 409	6 185	649 594	16 632	5 623 329

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 31.12.2019

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit*

Teur	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamisest aslakkailta						
Asuntovakuudelliset luotot	-16	-162	-14	-176	-1 046	-1 238
Saamisest aslakkailta yhteensä	-16	-162	-14	-176	-1 046	-1 238
Yhteensä	-16	-162	-14	-176	-1 046	-1 238

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan taitoa koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.12.2019

Teur	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
Teur	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet		Yli 30 pv erääntyneet		Yhteensä	Vastuut yhteensä
Saamisest aslakkailta: taseen- ja taseen ulkopuoliset erät						
Asuntovakuudelliset luotot	4 957 103	643 409	6 185	649 594	16 632	5 623 329
Tapplota koskeva vähennyserä						
Asuntovakuudelliset luotot	-16	-162	-14	-176	-1 046	-1 238
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Asuntovakuudelliset luotot	0,0 %	0,0 %	-0,2 %	0,0 %	-6,3 %	0,0 %
Saamisest aslakkailta: taseen- ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	4 957 103	643 409	6 185	649 594	16 632	5 623 329
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-16	-162	-14	-176	-1 046	-1 238
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteen	0,0 %	0,0 %	-0,2 %	0,0 %	-6,3 %	0,0 %

Tapplota koskeva vähennyserä

Saamisest aslakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset

Teur	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3		Yhteensä
	12 kk	koko volmassaoloaika	12 kk	koko volmassaoloaika	12 kk	koko volmassaoloaika	
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2020	16		176		1 046		1 238
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3		46		0		44
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-1		0		169		169
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2		-15		0		-13
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0		-53		1 019		966
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0		2		-23		-21
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0		-7		-7
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2		-23		-255		-280
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset	48		301		361		710
Muutokset mallioletuksissa ja metodologiassa	0		-4		0		-4
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	0		0		-35		-35
Nettotulosvaikutus yhteensä	45		254		1 229		1 528
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2020	61		430		2 275		2 766

Tapplota koskeva vähennyserä

Saamisest aslakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset

Teur	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3		Yhteensä
	12 kk	koko volmassaoloaika	12 kk	koko volmassaoloaika	12 kk	koko volmassaoloaika	
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2019	22		224		810		1 056
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3		34		0		31
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		0		8		8
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2		-20		0		-18
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0		-18		265		247
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0		4		-99		-95
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0		0		0
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2		-53		-226		-282
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset	-2		5		303		305
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	0		0		-15		-15
Nettotulosvaikutus yhteensä	-6		-48		236		182
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2019	16		176		1 046		1 238

Seuraavassa taulukossa on esitetty luottoluokittain saamisten taseen sekä taseen ulkopuoliset bruttomääräiset vastuut sekä tappiota koskeva vähennyserä. Luottoluokkia 1-12 käytetään yritysten ja julkisyhteisöjen luottoluokituksessa ja A-F kotitalouksien luottoluokittelussa. Luottoluokat on yhdistelty taulukkoon niin, että yritysasiakkaan luottoluokka 1 käsittää luottoluokat 1 ja 1,5 jne. Henkilöasiakkaissa luottoluokka A sisältää A+, A ja A- jne. Nettovastuu esitetään nollassa sillä vakuuksien arvot ylittävät vastuiden arvot eikä ylivakuuksia huomioida.

31.12.2020

Teur Luottoluokka	Taseen vastuut			Tappiota koskeva vähennyserä		
	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3
4	258					
5	4 127			0		
6	556			0		
7	629	125		0	0	
8		126			0	
10		5				
A	3 551 343	33 063		-17	0	
B	318 546	235 496		-15	-75	
C	55 834	125 642		-14	-82	
D	17 222	104 897		-15	-121	
E		26 655			-151	
F			54 528			-2 275
Yhteensä	3 948 515	526 009	54 528	-61	-430	-2 275

31.12.2019

Teur Luottoluokka	Taseen vastuut			Tappiota koskeva vähennyserä		
	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3
4	375					
5	5 039			0		
6	829	895		0	0	
7		76				
8		9				
10		7			0	
A	4 409 695	60 028		-5	0	
B	422 410	300 934		-3	-11	
C	86 207	136 515		-3	-17	
D	32 546	103 948		-5	-43	
E		47 182			-104	
F			16 632			-1 046
Yhteensä	4 957 101	649 594	16 632	-16	-176	-1 046

LIITE 13. Sijoitusomaisuus, teur

31.12.2020

31.12.2019

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat

Osakkeet ja osuudet, ei noteeratut

40

40

Sijoitusomaisuus yhteensä

40

40

LIITE 14. Muut varat, teur

31.12.2020

31.12.2019

Eläkevarat

70

87

Siirtosaamiset

Korot

28 189

31 303

Muut

363

215

Yhteensä

28 622

31 605

Eläkevarojen laskenta on selvitetty liitteessä 19 Muut velat.

LIITE 15. Verosaamiset ja verovelat, teur

31.12.2020

31.12.2019

Tuloverosaamiset

803

908

Laskennalliset verosaamiset

0

0

Verosaamiset yhteensä

803

908

Tuloverovelat

0

0

Laskennalliset verovelat

68

64

Verovelat yhteensä

68

64

Verosaamisten ja -velkojen erittely

Laskennalliset verosaamiset

Muista eristä

6

13

Netotettu laskennallisista verovelosta

-6

-13

Yhteensä

0

0

Laskennalliset verovelat		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	74	77
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-6	-13
Yhteensä	68	64
Laskennallisten verojen muutokset		
Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	-64	-46
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	-7	-18
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	3	-1
Laskennalliset verosaamiset/ -velat yhteensä 31.12.	-68	-64
Tuloverosaamiset/-velat	803	908
Verosaamiset ja -velat yhteensä	735	843

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 16. Velat luottolaitoksille, teur	31.12.2020	31.12.2019
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Velat OP Yrityspankille	1 500 000	2 516 000
Velat luottolaitoksille yhteensä	1 500 000	2 516 000

LIITE 17. Johdannais sopimukset, teur	31.12.2020	31.12.2019
--	-------------------	-------------------

Suojauslaskennan johdannais sopimukset

Suojaavat johdannais sopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	14 908	14 470
Suojauslaskennan johdannais sopimukset yhteensä	14 908	14 470

Johdannais sopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 24.

LIITE 18. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, teur	31.12.2020	31.12.2019
--	-------------------	-------------------

Joukkovelkakirjalainat	14 095 017	12 135 974
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	14 095 017	12 135 974

OP-Asuntoluottopankki Oy:n liikkeeseen lasketut pitkäaikaiset lainat

Laina	Kirjanpitoarvo	Korkosidonnaisuus	Nimelliskorko-%	Eräpäiva
OP Mortgage Bank rekisteröity Covered Bond (NSV)	114 875	Kiinteä	2,157	12.11.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	999 797	Kiinteä	1,500	17.3.2021
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	998 237	Kiinteä	1,000	28.11.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	998 790	Kiinteä	0,625	4.9.2022
OP Mortgage Bank Covered Bond 2016	1 247 788	Kiinteä	0,250	11.5.2023
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	996 441	Kiinteä	0,250	13.3.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	996 327	Kiinteä	0,750	7.6.2027
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	998 389	Kiinteä	0,050	22.2.2023
OP Mortgage Bank Covered Bond 2018	997 020	Kiinteä	0,625	1.9.2025
OP Mortgage Bank Covered Bond 2019	1 236 792	Kiinteä	0,625	15.2.2029
OP Mortgage Bank Covered Bond 2019	1 000 025	Kiinteä	0,010	19.11.2026
OP Mortgage Bank Covered Bond 2020	994 303	Kiinteä	0,050	21.4.2028
OP Mortgage Bank Covered Bond 2020	503 285	Vaihtuva	0,357	18.4.2022
OP Mortgage Bank Covered Bond 2020	311 023	Vaihtuva	0,441	21.4.2028
OP Mortgage Bank Covered Bond 2020	1 270 806	Kiinteä	0,010	19.11.2030
Arvostus	13 663 897			
Yhteensä	14 095 017			

Rahoituksen rahavirtojen velkojen muutosten täsmäytys taseen eriin

Tasearvo 1.1.2020	12 135 974
Rahoituksen rahavirtojen muutokset	
Joukkovelkakirjojen lisäykset	3 081 772
Lisäykset yhteensä	3 081 772
Joukkovelkakirjojen vähennykset	1 270 000
Vähennykset yhteensä	1 270 000
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	1 811 772
Arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	147 271
Tasearvo 31.12.2020	14 095 017

Tasearvo 1.1.2019	10 742 840
Rahoituksen rahavirtojen muutokset	
Joukkovelkakirjojen lisäykset	2 233 893
Lisäykset yhteensä	2 233 893
Joukkovelkakirjojen vähennykset	1 000 000
Vähennykset yhteensä	1 000 000
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	1 233 893
Arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	-159 241
Tasearvo 31.12.2019	12 135 974

LIITE 19. Muut velat, teur	31.12.2020	31.12.2019
-----------------------------------	-------------------	-------------------

Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	110	7
Siirtovelat		
Korkovelat	22 088	49 884
Muut siirtovelat	2 895	3 540
Ostolaskuvelat	159	397
Muut	14	33
Muut velat yhteensä	25 267	53 861

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP-Asuntoluottopankin lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt OP-Eläkesäätiössä on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. Lisäeläkejärjestelyt täydentävät TyEL:n lakisääteistä eläketurvaa. Eläkesäätiön tarjoama lisäeläketurva on kokonaan rahastoitu.

OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluu jokainen 20 vuotta täyttänyt henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut kaksi vuotta TyEL:n mukaisessa työsuhteessa eläkesäätiön kuuluvaan työnantajaan ja jonka työsuhde on alkanut ennen 1.7.1991. Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika alkaa siitä ajankohdasta, jona hän työnantajan palveluksessa ollessaan täytti 23 vuotta. Eläkkeen perusteena olevalla palkalla tarkoitetaan samaan työsuhteeseen perustuvaa 31.12.2006 saakka voimassa olleen TEL:n mukaista eläkepalkkaa. OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden eläkeikä vaihtelee 60-65 vuoden välillä riippuen siitä, mihin henkiloryhmään työntekijä eläkesäätiön sääntöjen mukaan kuuluu.

Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle vähimmäistuottotavoitteen. Riskin toteutuminen useampana vuotena peräkkäin johtaisi kannatusmaksujen perintään.

OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkesäätiön hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

Yhtiön vastuulla olevien etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden määrä on 123 (157) teur, eläkevarojen käypä arvo 192 (243) teur ja nettoeläkevarat 70 (87) teur. Tuloslaskelmaan kirjatut etuuspohjaiset eläketuotot olivat yhteensä 0 (1) teur ja muihin laajan tuloksen eriin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot 17 (vertailuvuonna voitot 3) teur.

LIITE 20. Oma pääoma, teur	31.12.2020	31.12.2019
Osakepääoma	60 000	60 000
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	245 000	245 000
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto	59 712	59 724
Tiilikauden tulos	6 381	11 892
Oma pääoma yhteensä	371 093	376 616
Jakokelpoiset varat	311 093	316 616
Voltonjakokelpoiset varat	66 093	71 616

Hallitus esittää, että osinkoa jaetaan 83,31 euroa osakkeelta (155,25) eli yhteensä 6 381 tuhatta euroa (11 891).

Sijoitetun vapaan **oman** pääoman rahasto on muodostunut OP Osuuskunnan 245 000 000 euron pääomasijoituksesta.

Osakepääoma ja osakkaiden lukumäärä

	Yhteensä
Osakepääoma, tuhatta euroa	60 000
Osakkeita, kpl	76 592
Osuus osakepääomasta, %	100

OP Osuuskunnan omistus OP-Asuntoluottopankki Oyj:stä on 100 prosenttia.

Yhtiön vähimmäispääoma on kahdeksanmiljoonaa viisisataatuhatta (8.500.000) euroa ja enimmäispääoma sataviisikymmentämiljoonaa (150.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyä muuttamatta. Osakkeita on vähintään 34.000 kappaletta ja enintään 136.000 kappaletta. Osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön suostumus. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 21. Varojen ja -velkojen luokittelu, teur

Varat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	11 008 827			11 008 827	11 008 827
Johdannaissopimukset		431 801		431 801	431 801
Saamiset asiakkailta	4 536 259			4 536 259	4 536 259
Sijoitusomaisuus			40	40	40
Muut rahoitusvarat	28 369			28 369	28 369
Raholtusvarat	15 573 454	431 801	40	16 005 296	16 005 296
Muut kuin rahoitusvarat				1 056	1 056
Yhteensä 31.12.2020	15 573 454	431 801	40	16 006 351	16 006 351

Velat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Jaksotettu hankintameno	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Velat luottolaitoksille			1 500 000	1 500 000	1 500 000
Johdannaissopimukset		14 908		14 908	14 908
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			14 095 017	14 095 017	14 601 633
Muut velat			22 359	22 359	22 359
Raholtusvelat		14 908	15 617 376	15 632 283	16 138 900
Muut kuin rahoitusvelat				2 975	2 975
Yhteensä 31.12.2020		14 908	15 617 376	15 635 259	16 141 875

Varat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	9 144 571			9 144 571	9 144 571
Johdannaissopimukset		291 146		291 146	291 146
Saamiset asiakkailta	5 628 716			5 628 716	5 628 716
Sijoitusomaisuus			40	40	40
Muut rahoitusvarat	31 340			31 340	31 340
Raholtusvarat	14 804 627	291 146	40	15 095 813	15 095 813
Muut kuin rahoitusvarat				1 173	1 173
Yhteensä 31.12.2019	14 804 627	291 146	40	15 096 986	15 096 986

Velat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Jaksotettu hankintameno	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Velat luottolaitoksille			2 516 000	2 516 000	2 516 000
Johdannaissopimukset		14 470		14 470	14 470
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			12 135 974	12 135 974	12 433 312
Muut velat			50 295	50 295	50 295
Raholtusvelat		14 470	14 702 269	14 716 739	15 014 077
Muut kuin rahoitusvelat				3 631	3 631
Yhteensä 31.12.2019		14 470	14 702 269	14 720 370	15 017 708

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintameno. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 506 617 tuhatta euroa (297 338) kirjanpitoarvoa korkeampi.

LIITE 22. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti, teur

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut varat	31.12.2020		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa	
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissopimukset	431 801			431 801
Yhteensä	431 801			431 801

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut varat	31.12.2019		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa	
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissopimukset	291 146			291 146
Yhteensä	291 146			291 146

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut velat	31.12.2020		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa	
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissopimukset	14 908			14 908
Yhteensä	14 908			14 908

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut velat	31.12.2019		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa	
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissopimukset	14 470			14 470
Yhteensä	14 470			14 470

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käypliin arvolhin	31.12.2020		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa		
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 095 017	13 639 467			962 395
Yhteensä	14 095 017	13 639 467			962 395

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käypliin arvolhin	31.12.2019		Käyvän arvon arvostus tillikauden lopussa		
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	12 135 974	9 744 711	2 548 311		140 290
Yhteensä	12 135 974	9 744 711	2 548 311		140 290

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Avaava tase 1.1.2020	140 290
siirrot tasoon 3	
siirrot tasosta 3	
muu muutos	822 105
Päätävä tase 31.12.2020	962 395

Muu muutos -rivi sisältää OPAn katsauskauden aikana liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjalainat hierarkiatasolla 3.

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörssiissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilla saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu OP Ryhmässä OTC-johdannaiset, yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

*** Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostuspäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot toistuvasti käypään arvoon arvostettavien hierarkiatasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

VASTUUSITOUKSIJA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 23. Taseen ulkopuoliset sitoumukset, teur	31.12.2020	31.12.2019
Sitovat luottolupaukset	0	2
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	0	2

LIITE 24. Johdannalssopimukset, teur

Suojastarkoituksessa pidettävät johdannalssopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2020

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 463 289	9 272 218	6 217 250	17 952 757	431 801	14 908	615 219
Korkojohdannaiset yhteensä	2 463 289	9 272 218	6 217 250	17 952 757	431 801	14 908	615 219

Suojastarkoituksessa pidettävät johdannalssopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2019

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 314 788	10 518 873	4 410 800	17 244 461	291 146	14 470	449 628
Korkojohdannaiset yhteensä	2 314 788	10 518 873	4 410 800	17 244 461	291 146	14 470	449 628

Suojaslaskennan vaikutukset taloudelliseen asemaan ja tulokseen

	Korkoriskin suojaus	
	31.12.2020	31.12.2019
Käyvän arvon suojaukset		
Suojattujen saamisten kirjanpitoarvo *	4 536 259	5 628 716
josta suojausokaisujen kertynyt määrä	14 226	13 220
Suojattujen velkojen kirjanpitoarvo **	12 657	11 378
josta suojausokaisujen kertynyt määrä	431 120	289 896
* Esitetty taseen erässä Saamiset asiakkailta		
** Esitetty taseen erässä Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		

	Korkoriskin suojaus	
	31.12.2020	31.12.2019
Käyvän arvon suojaukset		
Suojaavien johdannaisien käyvän arvon muutokset	140 218	145 605
Suojauskohteen arvon muutos, jota käytetään perustana kirjattaessa suojauksen tehottomuutta kaudella	-140 218	-145 605

MUUT LIITETIEDOT**LIITE 25. Henkilöstö ja lähipiiri**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin vuonna 2020 seitsemän (7) henkilöä.

OP-Asuntoluottopankin lähipiiri muodostuu OP Osuuskunta- konsernin tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, johdon avainhenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhteisöistä. Yhtiön johdon avainhenkilöihin luetaan toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen ja muut toimivaan johtoon kuuluvat henkilöt sekä hallituksen jäsenet. Lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa johdon avainhenkilöllä tai heidän läheisellä perheenjäsenellä on yksin tai yhdessä toisen kanssa määräysvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö. Lähipiiri on määritelty IAS 24 -standardin mukaisesti. Lähipiiritapahtumat koostuvat maksetuista palkoista ja palkkioista sekä tavanomaisista liiketapahtumista.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa, teur

	2020		2019	
	OP Osuuskunta	Muut	OP Osuuskunta	Muut
Luotot		2 375 757		2 275 582
Muut saamiset		462 432		323 613
Talletukset		1 500 000		2 560 217
Muut velat	14	844 975	11	44 217
Korkotuotot		12 155		10 241
Korkokulut		144 201		157 346
Nettopalkkiotuotot		-4 060		-5 745
Liiketoiminnan kulut	798	2 005	366	2 632

Lähipiirin omistamat osakkeet

Emoyhtiö omistaa kaikki osakkeet, 76 592 kpl.

LIITE 26. Muuttuva palkitseminen**Palkitsemisjärjestelmät**

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu jatkossa tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahastosta. Ryhmätasoiset strategiset tavoitteet tullaan huomioimaan lyhyen aikavälin palkitsemisen ja henkilöstörahaston mittareissa.

Henkilöstörahasto

OP-Asuntoluottopankki kuuluu OP Ryhmän henkilöstörahastoon. OP Ryhmän henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2020 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tuottojen ja kulujen kasvuerä 50 %:n painolla ja aktiivisten mobiiliasiakkaiden määrä 50 %:n painolla. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosuunnitelman määrä vuodelta 2020 on noin 2,0 % (2,3 %) rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2020 kirjattiin palkkioita yhteensä 7 tuhatta euroa (7).

Tulospalkkiojärjestelmä vuonna 2020

Tulospalkkiojärjestelmän ansaintajako on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Tulospalkkio perustuu yritys- ja yhteisökohtaisiin tavoitteisiin ja kattaa koko OP Ryhmän henkilöstön. Palkkio on porrastettu vaativuusluokan mukaan ja palkkiomaksimit vastaavat 1-12 kuukauden palkkaa vuositasona.

Tulospalkkiojärjestelmän ansaitsemismittarit vuonna 2020:

Yhtiössä tavoitteiden saavuttamisen perusteella muodostuneeseen palkkioon sovelletaan kerrointa, joka perustuu OP Ryhmän tulokseen ennen veroja. Tulokorteilla olevat vuosisuunnittelusta johdetut tavoitteet päätetään liiketoiminnoissa/toiminnoissa.

Tulospalkkiot määräytyminen ja maksatus vuonna 2020:

Palkkion maksun edellytyksenä on, että OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus on yli 14,5 % ja LCR-tunnusluku yli 110 % palkkion maksua edeltävän vuoden tilinpäätöksessä. Lisäksi edellytetään, että henkilö on OP Ryhmän palveluksessa maksuhetken saakka. Osuuspankeissa palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliiketoiminta on voitollista.

Henkilön tuloskortin perusteella ansaittua palkkiota alennetaan ennen palkkion maksua, mikäli ryhmässä tai tehtävässä noudatettavia sitovia sisäisiä ohjeita tai sääntely vaatimuksia ei ole huomioitu ja riskienhallinnallisia elementtejä on toteutunut. Mikäli rikkeet tai huolimattomuudet tulevat ilmi vasta palkkionmaksun jälkeen, voidaan palkkion alentamista tai takaisinperintää soveltaa myös takautuvasti.

Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetken asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin.

OP Osuuskunnan hallitus päättää OP Ryhmän tulospalkkiojärjestelmän ehdot, vaativuusluokkien mukaiset palkkiomaksimit sekä rakenteellisen viitekehikon, jonka puitteissa OP Osuuskunnan johtokunta ja osuuspankkien hallitukset voivat valita järjestelmän mittarit ja asettaa näille tavoitteita.

Järjestelmistä kirjattu velka oli 31.12.2020 yhteensä 18 tuhatta euroa (24).

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

LIITE 27. Varainhankinnan rakenne, teur

	31.12.2020	Osuus, %	31.12.2019	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	1 500 000	9,4 %	2 516 000	16,7 %
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 095 017	88,1 %	12 135 974	80,5 %
Muut velat	25 267	0,2 %	53 861	0,4 %
Oma pääoma	371 093	2,3 %	376 616	2,5 %
Yhteensä	15 991 376	100,0 %	15 082 451	100,0 %

LIITE 28. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan, teur

31.12.2020	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	218 877		5 142 800	5 647 150		11 008 827
Saamiset asiakkailta	132 153	416 600	1 861 859	1 381 331	739 180	4 531 123
Rahoitusvarat yhteensä	351 029	416 600	7 004 659	7 028 481	739 180	15 539 949
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	100 000	1 400 000				1 500 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	999 797		7 285 944	5 809 276		14 095 017
Rahoitusvelat yhteensä	1 099 797	1 400 000	7 285 944	5 809 276		15 595 017
31.12.2020		Alle 1 v				Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		0				0
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		0				0
31.12.2019	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	438 702	733 369	4 042 800	3 929 700		9 144 571
Saamiset asiakkailta	164 127	485 962	2 217 344	1 723 997	1 033 379	5 624 809
Rahoitusvarat yhteensä	602 829	1 219 331	6 260 144	5 653 697	1 033 379	14 769 380
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	1 850 000	666 000				2 516 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 269 190	6 639 365	4 227 419		12 135 974
Rahoitusvelat yhteensä	1 850 000	1 935 190	6 639 365	4 227 419		14 651 974
31.12.2019		Alle 1 v				Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		2				2
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		2				2

* Sitovat luottolupaukset

LIITE 29. Rahoitusriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n merkittävien rahoitusriskin lähde on keskittynyt varainhankinta. OP Ryhmän maksuvalmiuden hoito on keskitetty OP Yrityspankkiin, ja tästä syystä myös OP-Asuntoluottopankki Oyj voi hyödyntää OP Ryhmän maksuvalmiusreservejä.

LIITE 30. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan, teur

Sopimuksen mukaiset uudelleenhinnoittelupäivät tai niitä aikaisemmat eräpäivät 31.12.2020

31.12.2020	1 kk tai alle	> 1-3 kk	> 3-12 kk	> 1-2 v	> 2-5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	1 074 195	6 479 632	2 830 150		484 850	140 000	11 008 827
Saamiset asiakkailta	925 395	1 128 267	2 468 099	3 121	2 750	3 491	4 531 123
Rahoitusvarat yhteensä	1 999 590	7 607 898	5 298 249	3 121	487 600	143 491	15 539 949

Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	400 000	1 100 000					1 500 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 245 427	999 797		998 790	5 352 750	5 498 253	14 095 017
Rahoitusvelat yhteensä	1 645 427	2 099 797		998 790	5 352 750	5 498 253	15 595 017

31.12.2019	1 kk tai alle	> 1-3 kk	> 3-12 kk	> 1-2 v	> 2-5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	438 702	5 431 488	2 656 532		448 350	169 500	9 144 571
Saamiset asiakkailta	1 170 588	1 407 140	3 034 640	1 614	5 615	5 212	5 624 809
Rahoitusvarat yhteensä	1 609 290	6 838 628	5 691 171	1 614	453 965	174 712	14 769 380

Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 350 000	1 166 000					2 516 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			1 559 085	998 922	5 350 547	4 227 419	12 135 974
Rahoitusvelat yhteensä	1 350 000	1 166 000	1 559 085	998 922	5 350 547	4 227 419	14 651 974

LIITE 31. Korkoriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n korkoriskimittarina käytetään tunnuslukua, jossa 1 prosenttisyksikön korkotason nousun vaikutusta korkoposition nykyarvoon ilman asiakasmarginaalia verrataan pankin omiin varoihin. Vuoden lopussa tunnusluvun arvo oli -1,07 %. Pankin korkoriskiä voidaan pitää pienenä.

Vähäinen korkoriski muodostuu OP-Asuntoluottopankin omasta pääomasta.

Korkoriskin herkkyysanalyysi

Teur	Riskiparametri	Muutos	Valkutus omaan pääomaan	
			31.12.2020	31.12.2019
Korkoriski	korko	1 %-yksikköä	-3 839,6	716,9

LIITE 32. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 10 . päivänä

helmikuuta 2021

Vesa Aho
Hallituksen puheenjohtaja

Kaisu Christie

Lauri Iloniemi

Sanna Eriksson
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 18 . päivänä

helmikuuta 2021

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Tiia Kataja
KHT

Tilintarkastuskertomus

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (y-tunnus 1614329-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2020. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätös-standardien (IFRS) mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 7.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamiset asiakkailta ja saamiset luottolaitoksilta (tilinpäätöksen laadintaperiaatteet, liitetiedot 8, 10, 12, 21, 28 ja 30)

- Saamiset asiakkailta, 4,5 mrd. euroa, ja saamiset luottolaitoksilta, 11,0 mrd. euroa, ovat merkittävä erä OP-Asuntoluottopankin taseessa muodostaen 97 % taseen loppusummasta. Saamiset asiakkailta ovat OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuja asuntovakuudellisia luottoja ja saamiset luottolaitoksilta ovat OP Ryhmän jäsenosuuspankeille myönnettyjä väliluottoja.
- Koronaviruspandemia (COVID-19) on tilikaudella 2020 vaikuttanut OP-Asuntoluottopankin toimintaympäristöön ja IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* -standardin mukaisten odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan osatekijöihin.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan osatekijöitä päivitetään ja tarkennetaan toteutuneen luottoriskikehityksen, laskentaprosessin validoinnin ja kehittämisen sekä sääntelymuutosten ja -vaatimusten perusteella. Tilikaudella OP-Asuntoluottopankki Oyj on ottanut käyttöön uuden maksukyvyttömyyden määritelmän.
- Tasearvon merkittävydestä, käytettävien laskentamenetelmien monimutkaisuudesta ja arvostamiseen liittyvästä johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- Olemme arvioineet OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuihin luottoihin ja väliluottomallilla myönnettyihin luottoihin liittyvän sisäisen ohjeistuksen noudattamista. Olemme muodostaneet käsityksen keskeisistä lainasaamisiin liittyvistä kontrolleista ja tietojärjestelmistä osana OP Osuuskunnan taloushallinnon prosesseihin kohdistunutta varmennustyötä.
- Olemme hyödyntäneet OP Osuuskunnan keskitettyyn laskentaprosessiin tehtyä varmennusta odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaprosessin kontrollien tarkastuksessa. Lisäksi olemme arvioineet muun muassa vakuuksien arvostamista ja merkittävimpien saamisten osalta odotettavissa olevia luottotappioita aineistotarkastustoimenpitein.
- Lisäksi olemme arvioineet saamia ja odotettavissa olevia luottotappioita koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voisi kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2002 alkaen yhtäjaksoisesti 19 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 18. helmikuuta 2021

KPMG OY AB

Tiia Kataja

KHT